

Univ. prof. dr. Č. Zibrt: „Československý národopisný rok“. Svazek 3.

- Prof. Al. Beňa: **Pomlázka**. Cvičení s tatary pro 8 žákyní a 8 žáků Kč 4.—
- **Soubor tělocvičných skladeb příležitostných**. Díl I. (7 cvičebních čísel pro žáky, žákyně, dorostence a členy.) Kč 14.—. Díl II. (Skupiny pro žáky, dorostence a členy.) Kč 16.—.
- **Tanec Beduinů**. Pro 9 dorostenců. S 8 půdorysy. Kč 5.—.
- R. Budínská: **Rej s kuželi na nár. písně**. Pro 6 cvičenek (členek nebo dorostenek). S 12 půdorysy. III. vydání. Kč 4.—.
- **Rej s tamburínami**. Pro 6 cvičenek (členek nebo dorostenek). Se 16 obr. podle fotogr. a 7 půdorysy. III. vydání. Kč 8.—.
- **Rej se světelnými kuželi**. („Světlušky“.) Pro 5 členek. Kč 5.—.
- **Rejová prostná v kruhu**. Pro 6 členek neb dor. S 12 půdor. Kč 4.—.
- **Rytmická rej sedmy**. Pro 7 členek neb dorost. S 19 půdor. Kč 6.—.
- Míla Cerná: **Prostná pro dorostenky**. Kč 4.—.
- V. Cernovský-Koukolíčková-Včala-Kuchler: **Troje společná cvičení pro župní slet**. (Luky, prapore, společná mužů a žen.) Kč 6.—.
- Ant. Cervinka—F. Hájek—St. Kafka: **Troje prostná dorostenců Sokola Pražského**. S 8 půdorysy. Kč 5.—.
- P. Dobšínský: **Prostonárodní hry slovenské**. Kč 9.—.
- K. J. Erben: **Prostonárodní české hry dětské**. Kč 6.—.
- M. Fialová: **Prostná s hrami pro žákyně**. S 15 půdor. Kč 4.—.
- Eugen Fridrich: **Rej šestibojců**. Pro 10—12 vyspěl. dor. se 7 půd. Kč 4.—.
- B. Holečková: **Cvičení s vlajkou**. Pro 8 členek. Kč 4.—.
- **Cvičení se závoji**. Pro 8 dorostenek. S 5 půdorysy. **Cvičení s tyčemi**. Pro žákyně. Se 3 půdorysy. Kč 4.—.
- **Lesklé tyče (ženy)**. **Rytmický valčík (ženy neb dorostenky)**. **Hry s míčem (dorostenky)**. **Zdobená švihadla (žákyně)**. Kč 10.—.
- **Na nívách Marsu**. Taneční rej kostymní. Kč 16.—.
- **Na trávníčku (starší žákyně neb dorostenky)**. — **Bubeníček (žákyně a žáci)**. Dvě rejové hry pro tělocv. akademie. S 8 půd. Kč 4.—.
- **Pět tělocv. skladeb pro veř. vystoupení žen. odborů**. **Věnečky (žák.)**. **Švihadla (dor.)**. **Kužele (čl.)**. **Loutky (žák.)**. **Prostná (čl.)**. Kč 8.—.
- **Polární sen**. Taneční scéna kostymní k rázu „Na sev. točnu“. Kč 12.—.
- **Světový kongres Společnosti národů**. Taneční scéna kostymní. Kč 14.—.
- **V džungli**. (Taneční rej kostymní). Kč 8.—.
- **Z říše hmyzu**. (Taneční rej kostymní). Kč 8.—.
- **Zimní pohádka lesa**. (Taneční rej pro žákyně a žáky.) Kč 4.—.
- B. Hovorka: **Tělocvičná směs**. Pro 9. cvičenek. Kč 4.—.
- Alois Chrz: **Práce — Statečnost — Svornost — Vítězství**. Symbolické skupiny pro členy. S obrázky. Kč 5.—.
- Vojta Jetmar: **Devítice**. Pro členy. — Jaroslav Havel: **Cvičení se šavlí**. Pro 8 členů. Kč 4.—.
- Václav Kadeřábek: **Soudobá cvičení dorostenců na bradlech nízkých**. Se 3 obr. skupin. — **Symbolická prostná dorostenců**. — **Cvičení dorostenců s tyčemi v pětících**. Kč 6.—.
- M. Kadeřábková: **Hra s panenkami**. Pro nejmenší žákyně. — **Cvičení na 2 kladinách**. Pro 12 žákyní. S 5 půdorysy. Kč 5.—.
- **Sněhurky**. Rej devítice se sněhovými koulemi. Pro dorostenky neb členky. S 8 půdorysy. Kč 5.—.
- Mir. Kavalír: **Různosti**. Pro sudý počet dorostenců. Kč 4.—.
- Dr. Mir. Klinger: **Útvarová prostná pro 6 mužů**. Kč 4.—.
- Dr. Mir. Klinger-V. Kadeřábek-J. Novák: **Útvarová prostná pro 8 mužů**. S 8 půdorysy. Kč 5.—.

UNIV. PROF. DR. ČENĚK ZÍBRT:

STAROČESKÉ A LIDOVÉ HRY MASOPUSTNÍ.

JAK BAKUSA POCHOVÁVALI.

MASOPUSTNÍ ZÁBAVY, UPRAVENÉ V DIVADELNÍ VÝJEVY.

„BESEDNÍ POŘADY“
(Dvanáct sešitů ročně.)
Ročník XVIII. - Sešit 3.

MUSEUM VE SKUTČI.

Návladem „BESEDNÍCH POŘADŮ“ v Praze-Nuslich II.,
Benešova třída, čís. n. 76.

MUSEUM VE SKUTČI.

Prir. č. kn. 118/42

Kn. č. kn.

Veškerá práva vyhražena jsou nakladateli. O povolení k provozování nutno se obrátiti na nakladatelství „Besedních Pořadů“ v Praze-Nuslích II., Benešova tř. č. 76 n. Rovněž tak o scénické doprovody hudební (klavírní nebo instrumentální) a o původní kostymní výpravy.

PŘEDMLUVA.

Nebudu již opakovati, co jsem v předmluvách dvou svazků předchozích naznačil, proč tyto knížky v úpravě divadelní vydávám. Sestavil jsem další výjevy a obřady, jak se masopust slavil, v rámec několika divadelních výjevů, her, škádlivek, bujných veselostí. Co mi tanulo na mysli z let dětských, kdy jsem to ještě všecko v naší vesničce, v Kostelci nad Vltavou, vídal, slychal a sám jsem podobně po domech s maškarády chodíval a odříkával — co jsem později při svém vědeckém studiu nabyl jinde v lidovém podání a v knihách staročeských a archivech — to jsem se pokusil v záživné formě divadelních výjevů setkat v pásmo jednotné, kde byste viděli a slyšeli starodávný, poctivě český, moravský, slezský i slovenský život lidu venkovského.

Čerpám z Českého Lidu, kdež jednotlivé zábavy obšírně jsou vylíčeny. K popisu, jak pochovávali Bakusa v Milevsku, vedle svých pamětí a zkušeností použil jsem popisu Štěpána Dvořáka. S Petrem Guthem upravovali jsme starodávné hry a obřady lidové do roucha divadelního. Otiskovali jsme je v Českém Lidu. Tyto kusy upravil jsem znovu pro tuto knížku.

Tato sbírka masopustních her a zábav obsahuje:

1. Mikuláše Dačického z Heslova Tragedie Masopusta z konce 16. věku.
2. Salička novočeská, hra z Nebovid u Kolína.
3. Hádka Masopusta s Postem ze století 17., rukopis kláštera ve Lnářích.
4. Salička staročeská. Masopustní hra staročeská, předloha novočeské Saličky, ze 16. století.
5. Vítězství Posta nad Masopustem na Popeleční středu, starodávná hra masopustní ze stol. 17. v Třebíči.
6. Here, here, já, pronobus... Masopustní zábava z Jíkve u Nymburka.

7. Jak pochovávali Bakusa v Milevsku.

A. Pouliční Bakus v Milevsku (naposledy) r. 186
na Škaredou (Popeleční) středu.

B. Podomní čili Žebravý Bakus v Milevsku pře
rokem 1870.

a) Obchůzka v pondělí a v úterý masopustn

b) Pochování Bakusa na Škaredou čili Popeleč
středu ráno.

1.

Mikuláše Dačického z Heslova

TRAGEDIE MASOPUSTA.*)

(Z konce 16. věku.)

Mikuláše Dačického „Tragedie Masopusta“ z konce věku XVI. (autograf Dačického) zapsána ve sbírce „Prostopravda“, chovaná jako uřahocenná památka v bibliotece Národního Musea. Prostopravda celá byla vydána tiskem dvakrát, jednou se škrty, podruhé doslova.

Staročeskou tuto tragedii o rozpustilém masopustu složil známý kronikář kutnohorský Dačický, podle cizího vzoru, zdá se, jako příležitostnou hru pro své přátele na konec masopustu.

Pozastaví-li se nynější posluchač i přes to, že malé škrty a bezvýznamné změny zmírnily bujný ráz Dačického skladby, nad příhrubými vtipy a rozpustilou čtveračivostí i kousavou jízlivostí masopustní hry staročeské, namítneme, že vzory cizí, zvláště německé „Fastnachtspiele“, nejsou o nic lepší, ne-li horší, bujnější a sprostější, že nevázanost zábav masopustních byla tak dobře známa u Čechů, jako u Němců, Vlachů a po západní Evropě.

Soudím, jak jsem napověděl, že hra masopustní Dačického byla opravdu provozovaná před diváky, posluchači. Dačický byl v Kutné Hoře milovníkem veselostí až z míry bujných, sháněl se se svými hejskovitými přáteli jen po kratochvilích, dobrodružstvích a čtveráctví. Snadno si již představíme, že se postaral Dačický, aby u Mědínek nebo v jiné krčmě před rozjařenými soudruhy byla provozována Dačického „tragedie“, upravená podle místních poměrů kutnohorských, jež Dačický vtipkuje, zesměšňuje.

Osoby:

Bachus (personifikace ožralství).

Venuše (personifikace lásky smyslné).

Povolil (svůdce k požívačnosti, maska žid. bankéře bonvivána).

Pan Svoboda (person. volnosti svedené do služeb Bachusových).

Ouředník (obřadník, ceremonář, výkonný orgán Bachusův).

Tovaryšstvo Bachusovo (bachantky, vojíni Svobody).

Masopust (Princ Karneval).

Blázni (harlekýni).

Pan Pobízka (person. žádostivosti).

*) Scéna tato hodí se pro šibřinky rázu „Staročeský masopust“ a za tím účelem vybavena jest tanci a rejí. Vyšly v „Besedních Pořadech“.

Purgmistr.
 Dvořani a dvořanky.
 Měšťani a měšťanky.
 Grobián.
 Troup (Paňáca).
 Mars.
 Pan Sváda.
 Hněv.
 Pan Šarvátka.
 Nesmířil.

Pan Hynek.
 Pan Zdeněk.
 Zbrojnoši Marsovi.
 Satan.
 Pokoj.
 Půst.
 Ctnost.
 Pobožnost.
 Smrt.

Chasa (Havel s Dúrou a Mandou, Janek s Johankou a Mariánkou, Salička, Alína, Marta, krčmářka, Dorotka, Klempera s Esterou a j.).

VÝSTUP I.

(Před zataženou oponu vyběhne harlekýn.)

Harlekýn (dramaticky, výrazně):

Tragedie Masopusta, jež se v světě páše zhusta, tuto se vám představuje; marnost nad marností sluje, mnohým zkázu přivozuje.

(Harlekýn odběhne, opona se rozevře.)

VÝSTUP II.

Na scéně vládce Bachus (personifikace ožralství) rozkročmo na trůnu, upraveném z vyvýšeného sudu. V ruce má pohár. Vedle něho s jedné strany Venuše, s druhé strany Svoboda s „příte-
 líčkem“ Povolilem; před trůnem Ouředník (obřadník). Dále bachantky a vojíni Svobody.

(Tanec bachantek, tanec vojinů a tanec společný; sólový tanec Venušin; závěrečné seskupení kolem Bachusova trůnu.)

Za scénou blíží se břeškná hudba a výskání.

Bachus: Tovaryšstvo, radujme se, Masopust přibližuje se.

Tovaryšstvo (sborem, recitativně): Ach, rádiť jej uhlídáme, s radostí ho přivítáme, k němu se hnedky přiznáme. Však na něj rok čekáme, velikou chuť k němu máme.

Tovaryšstvo: Ach, rádiť jej uhlídáme, s radostí ho přivítáme, k němu se hnedky přiznáme. Však na něj rok čekáme, velikou chuť k němu máme.

Bachus: Jestíť on blízký přítel můj, jen při něm každý věrně stůj! Námť jest se o to starati, ve všem mu povolovati, s ním se obveselovati.

Ouředník: Bez bláznův to nemůže býti, musíť je Masopust míti.

Venuše: Též bez muziky nebude: kde se neskáče, nehude; budouť při tom panny, páni, jsou k tomu ode mne zváni i mládenci také s námi. Fraucimor se k tomu chystá, budeť nám kratochvíl čistá. Necht' se vše k tomu objedná.

Ouředník: Hned já to všecko opatřím k libosti Milostem Vaším. Jezte, tancujte a píte, v půst se dosti natrápíte.

VÝSTUP III.

Předešlí. — Průvod Masopustův.

Hudba za scénou se mezitím přiblížila, výskot vzrostl — průvod Masopustův vchází. Napřed poskakuje několik harlekýnů (bláznů), pak muzikanti, vyhrávající veselý pochod, pak pan Pobízka (personifikace žádostivosti), stále těkající sem tam a pobízající: „Tak pojdte, no pojte, jen pojte“ — po té jde Masopust (princ Karneval) maje po obou stranách harlekýnky, za ním dvořani a dvořanky, dále purg-mistr, maje po obou stranách šaštice, za ním měšťani a měšťanky; druhé části průvodu jde v čele Grobián, za ním Troup (paňáca) a konečně vesnická chasa. Obejdou prostor a zastaví se u Bachusova trůnu.

Masopust: Já Masopust, všech bláznův pán, dal jsem se najít volně k vám. Nebudouť mezi vámi sám, Bachusa také dobře znám.

Bachus: Však já, bratře, také tebe, nelzeť nám býti bez sebe. Tvůjť jsem jistě v pravé víře, všech ožralcův pán a kníže.

Tovaryšstvo (sbor., recitativně): Vítáme vás, vzáctný pane! všecknoť se vám k vůli stane. Bachusa hejtmana máme, k tomuť jej hodného známe.

Bachus: Čert na mne vstrčil ten ouřad, ač jsem jej přijal předce rád. Hojně jsem vína pokazil, mnohý skrz mne hlavu srazil. Kde jsou pak ti bubeníci, trubači a varhaníci, též kejdači (dudáci) a písači, ať sedláci také skáčí. Netřebať tu pobožností, dobrých mravův ani cností, přijde-li pak který z nich sem, vystrčte jej po hlavě ven. Však by tu jen překáželi, s námi srovnat se nechtěli. Sedniž,

bratře Masopuste, nemámeť kuchyně pusté; panny, paní podle něho, nespouštějte se již jeho. Pojdtež i, pane purgmistře, zasadtež se také bystře a nechte práva na straně! Pana Svobodu zde máme, na ta práva nic nedbáme.

Purgmistr: Jáť o ně také nestojím, s vámi se hodovat strojím. Pro mne vy veseli buďte, třebaš i někoho stlučte!

Povolil: I to můž být, a nejprv vás, jest k tomu ještě hojný čas. Masopust jest také pro vás, jakýž jest beze rvaní kvas!

Bachus: Sedtež též, páni dvořani, a pěkné madony s vámi; nechť jest to bez oštejchání. Chceť tak mít paní Venuše. Masopust jest také pán jich, a Pobízka stojí při nich. Udělajť nějaký smích...

Grobián: Jsem od Bachusa na masopust obeslán a jakž se zasadím, hned dvě sklenice rozrazím. Já na ctnosti laju a naříkám, já jim nepřivýkal. Připíjím panu Svobodě, nejprv ho oblibuji sobě. Na žádného nic nedbám, když pana Troupa s sebou mám.

Troup: Hohohoho! Páni hosté, kteříž pak koliv zde jste, žeť já tu také být musím, s vámi masopust okvasím. Pan Grobián mne s sebou vzal a Bachus přijítí kázal. Čert ďábla na masopust zval. Že jsem blázen, k tomu se znám, však pak ním nejsem v světě sám, z vás také bláznův nadělám. Jsouc Masopustu povolní, budem v sobě všickni rovni. Jdětež k tanci, a já s vámi, skákejtež, blázní i páni!

Následuje: Rej harlekýnů. — Tanec dvořanů. — Tanec měšťanů.

Bachus: Nuže, chaso, také zhůru! Havle, vezmi k tanci Důru i tu Mandu, línou můru. A ty, Janku, chyť Johanku! Což jí neznáš? Však jest z Kaňku. Přivedla i Mariánku. Jest i Salička hotova, přišla sem naschvál z Hlízova. Stojí tamto i Alína, příběhla také z Malína s Martou, z Starého Kolína. Též krčmářka z Hodonína! Připítež jim také vína! Tamto zase Keruše, vzala pěknou sukni na se. Hle, dívá se i Doroška! Není hrubě krotká a ráda tancuje Kotka. Jestli pak tu více která? Máť zde

býti i Estera, připověděla hned včera; půjde s ní k tanci Klempera, neb se vždycky na něj smála. Taký by se ráda vdala. (Dotyční, jak jsou Bachusem jmenováni, řadí se postupně k tanci.)

Následují: Venkovské tance.

Venuše: A teď zatancujte nám kotka (staročeský tanec koteček). Povede tanec pan Grobián. Tento chytne prvou děvku za ruku a dále, spojení za ruce v řetěz, následují střídavě vždy muž, žena. Grobián první v řadě skočí neohrabaně přes stolicí, ostatní musí za ním, klekne na zem, ostatní po něm — nahne se vpřed, ostatní po něm — nahne se dozadu, ostatní po něm — vrtí hlavou, ostatní po něm — poskočí na jednu, na druhou nohu, zatleská, ostatní po něm — dá se do útěku a směje se, ostatní po něm, udělá kotrmelec, ostatní (kdo to dovede) po něm, kdo nedovede, pitvornými posuňky se pokouší kotrmelcovati a nemůže — vyplázne jazyk, ostatní po něm — chytne sousedku, ta svého druha atd. a Grobián vede celý řetěz z jeviště ven (za kulisy), poskakuje při tom, zpívaje nářevem „Já to platit nebudu“ („Šla Nanynka do zelí“):

„H r a c h u, h r a c h u, krup, krup, krup, krup, krup, krup; tany, dany, lup, lup, lup, lup, lup, lup!“ Chvilí prázdno na jevišti, venku smích, jásot, výkřiky na obranu — řetěz se vrátí, každý má počerněnou tvář, nos, čelo, ženy mají kníry uhlíkem zrobené. — Grobián vodí klikatě řetěz, — sem, tam — zahvízdá, ostatní po něm — roztočí svou tanečnici na jednom místě napravo, nalevo, ostatní po něm — líbá jí ruce, ostatní po něm — napodobí hraní houslí, ostatní po něm — napodobí troubení, ostatní po něm, svalí se na zem, ostatní po něm, rychle se vzchopí, skočí přes stoličku, ostatní po něm — a všichni zanoří vesele: Hrachu, hrachu, krup, krup, krup, krup, krup, krup, tany, dany, lup, lup, lup, lup, lup, lup!

Výstup IV.

Předešli. — Objevuje se čtveřice: Pokoj, Půst, Ctnost, Pobožnost.

Venuše: Aj, vizte! Něco moudrého na masopust vám přistrojil pan Pokoj a pan Půst.

Tovaryšstvo (s odporem): Ne a ne! Což jest pak do veskeré moudrosti, ona jen činí tesknosti. Však máme zde bláznův dosti, užívejme našich Bachusových ctností. S moudrými se nesrovnáme, k masopustu právo máme. (Harlekýni zaženou čtveřici.)

První blázen: Já pravím, že v naší láazni dosud chybí slavní blázni.

Tovaryšstvo: Ještě něco uhlídáme. Mumraje očekáváme, slavným bláznům v tvář se podíváme, třebas s nimi i prohráme, však spolu jeden cech máme.

Druhý blázen: Hle, oni již tamto jdou a před nimi pěkně hudou, hnedky mezi námi budou. Karty, kostky s sebou nesou, zakuklení, čert ví, kdo jsou. Jistě náci páni mladí a frejují také rádi, k posledku se o to svadí.

Masopust: Kde jest pak náš pan Sváda, však jest naše tajná radda.

Ouředník: Vaše milost! Máť zde býti. Nedá mu sem pan Pokoj jíti. Pravid, když Pokoje zbudou, že sem hned s Šarvátkou přijdou. Spolu se pilně radili, jak by někoho svadili. Čert s Hněvem v té raddě byli.

VÝSTUP V.

Předešlí. — Průvod Marsův.

V tom již vstupuje průvod Marsův. Vpředu hlasatelé s nasazenými troubami (pochodové fanfary), dále pan Sváda s Hněvem, Nesmířil s panem Šarvátkou, dále pan Hynek a pan Zdeněk (pološkrabošky majíce na očích), potom Mars ve zbroji, za ním Marsovi zbrojnoši. Konečně Satan. Průvod obejde prostor, Mars zdraví se s Bachusem a jeho družinou zvednutím paže (předpažit vzhůru). Když se průvod umístí, zbrojnoši Marsovi usednou a hrají v karty a v kostky. Pan Zdeněk pospíší hned k Alince.

Sváda: (k Hynkovi): Pohled' tamto, pane Hynku! Derou se na tvou Alinku. Zdeněk s ní vždycky pohrává a něco jí přišeptává. Ty pak na to nedbáš ani! Věř mi, že tak přijdeš o ni. Dobře znám já z jeho očí, že tě při ní vždycky sočí.

K Hynkovi přistoupí i Hněv, všeptne mu cosi do ucha. Hynek skočí k Zdeňkovi a dá mu baňku (facku). Hned se utvoří dvě strany a počne rvačka pěstní. Purgmistr, jenž při Zdeňkovi stojí, dostane také rány a nařiká: „Kýž jsem doma ostal.“ Satan se radostně směje.

VÝSTUP VI.

Předešlí. — Vstupuje Pokoj.

Pokoj (kráčí se vztaženými pažemi k rozvaděným, kteří sice na chvílku ustávají v pračce, ale hned přiskočí Nesmířil, obrací Pokoje a vystřkuje jej ven.)

Mars (vytrhne meč z pochvy). To je znamení i zbrojnošům, aby se činně účastnili zbraní. Strhne se bitka.

Satan: Chachachacha! Již jsou v sobě! Děkuji z toho Svobodě, Masopustovi věrnému, Bachusovi mně milému, při tom také panu Svádě, poněvadž bejvá v mé raddě. Marsovi také zaplatím, Hněvu nijakž neopustím. Jakýž by to masopust byl, kdybych já při tom nebyl a někoho nezabili! Křivdu by mi učinili, darmo masopust strojili.
(Hynek i Zdeněk klesají k zemi.)

VÝSTUP VII.

Předešli. — Smrt. Pokoj.

Smrt vstoupí mlčky, vzbudí zděšení u přítomných. Za ní vstoupí Pokoj.

Tovaryšstvo: Což již dále uděláme? S Masopustem se rozžehnáme, přes rok se s ním zas shledáme, nikoli neobmeškáme.

(Klidí se do pozadí.)

Satan: Já pak dále půjdu nyní do Italie na posvácení. Budu tam mít také hosti, svých věrných po své libosti. Vezmu s sebou i Svobodu, neboť jest můj přítel po rodu. Bachusa též nepominem, jehož vždycky potřebujem, Svády také nenecháme, z kteréhož oužitek máme. Marsa naschvál pohledáme a Pokoji tam jíti nedáme. Toť naši pout' vykonáme. Venuše jest tam hned ráno, fraucimoru povoláno. Pojdtež, vyvolení moji, budme stálí, věrní svoji! (Vzadu tvoří skupinu.)

Pokoj (žaluje Smrti na Masopusta a jeho dvořany). Šel jsem k Masopustu, maje tam drsnatou cestu. Čert s Bachusem tam seděli, nejvyšší správu drželi, Svobodu opanovali, na žádného nic nedbali, jedli, pili, hodovali, Ctnost a Pobožnost vyhnali. Pořím poslali pro Svádu, dal jim Satanáš tu radu, Marsa k bitce podštívali, dva mezi sebou zabili. Tak Masopust okvasili.

Smrt: Přišla jsem k vám nenadále, nemohouc přihlížeti stále takovým vašim marnostem. Musím býti vašim hostem. Pojdtež k mému tanci také bez vejmluvy všelijaké! Žádnýť mi se nevyskáče, nevyprosí, nevypláče. Dostí jste byli veselí, na mne pozorů neměli.

Pokoj: To zavinila tamta zběh, tomu, Smrti, jistotně věř; neb okvasení takové jsou satanoví svátkové. Těmto poshov dobrým lidem, zloduchy však vyžeň kyjem.

(Smrt jde směrem k pozadí, zloduchové: Satan, Bachus, Povolil, Pobízka, Sváda, Hněv, Šarvátka, Nesmířil, Mars, Venuše prchají.)

Vstaň již, milý pane Hynku, vezmi k tanci svou Alínku, zdráv buď také, pane Zdeňku, vezmi k tanci pannu Lenku, která tobě vždycky přála, věrnost svou ti zachovala.

(Hynek i Zdeněk vstávají a jdou ke svým pannám.)

Všichni se tu dobře mějte, zlobiví však nebývejte, v marnosti se nespouštějte a zítra na mne vzpomeňte.

(Odchází.)

(Rozvíří se radostné veselí všech společnou závěrečnou rejí — posléze všichni za jáso tu poskokem odcházejí.)

Konec.

2.

SALIČKA NOVOČESKÁ.

Masopustní obchůzka z Nebovid u Kolína.

Osoby: Sedlák (starý). Selka (mladá). Salička (selské děvče). Frejír (rytír). (Sedlák, selka, Salička mají selské kroje. Frejír má černý plášť, přilbu papírovou, dřevěnou šavli.)

Selská světnice s dveřmi uprostřed, nalevo stůl, dvě židle, napravo lavice, na ní složená plachta.

(Na scéně sedlák a selka, sedí u stolu, Salička stojí u lavice.)

VÝSTUP I.

Sedlák. Selka. Salička.

Sedlák (k selce): Chtěl jsem jít do Bohdanče pro hrnce a pro krajáče, abych doma nelenošil a nějaké živnosti si hleděl. Chci v nich věrně handlovati a nějaký groš vydělati, nu, co tomu říkáš, drahá máti?

Selka: Milý táto, věru a namoutě, dobrá rada, že bych byla tomu sama ráda, abyste doma necivěl, jen tak na plano neseděl a živnosti výnosné si už jednou hleděl.

Sedlák: No, bať, ba právě, již jdu, již já jdu! (vstane.) Dobře se tu hezky mějte a něco kloudného se Saličkou již dělejte, až já se domů navrátím, ať vás holí nezholím (vezme hůl, potřese ní, významně poklepe na podlahu, pak podá zdánlivě lhostejně selce ruku a rychle odejde).

Selka (přikročí za chvíli k Saličce): A ty, hled, milá Saličko, dones mně toto psaníčko (podá jí psaní) tomu pánu s pérem, co tu obchází s kacařírem. Vyříd' mu dobrý den a, jak ho znáš, na odpověď ať nečekáš!

Salička: Hned, pajmámo, vyřídím. (Otevře dveře, nechá je otevřené a mluví k frejíři venku stojícímu.) Dobrý den, aj, dobrý den, medle, pane rytíři! Pajmáma tady vedle posílá psaní, mám to zčerstva vyříditi a, jak vás znám, na odpověď už nečekati.

VÝSTUP II.

Frejír. Selka. Salička.

Frejír (vejde): Pozdrav Pán Bůh, dobrý den, krásná moje paní. Je-li pak hotovo snídání? (K selce lichotivě.) Paj-

maminko krásná, napřed i vzadu, moje hospodyňko krásná, dáte-li mi malilinkou hubičku? Malíčko, malíčko, ať se stane pomlčeníčko, bych s vámi mohl promluvit sladké ach, přesladké slovíčko.

Selka (zamilovaně): Ach, ach, mé milé potěšení, nechodívej po snídaní. Jsem tomu ráda velice, že navštívil jste mě s dce (vítá frejře, pak obrátí se k Saličce). Ach, ty milá Saličko, vraz na rendlíček vajíčko, my budeme tu s tím pánem seděti, karty hrát a při tom se bavit. (Salička odejde a selka s frejřem usednou na lavici, milostně na sebe hledíce.)

(Náhle někdo třikrát silně a zprudka zatluče na dveře.)

Selka (uleknutě vyskočí): Ach, nastojte, stařec jde! Vlez, můj milý, pod lavici, já na tě hodím plachtici. (Frejř vlez rychle pod lavici, a selka jej přikryje.)

VÝSTUP III.

Předešlí. Sedlák vejde.

Selka (k sedlákovi lísavě): Ach, podívejme se, kakraholte, totě můj zlatej tatíček, zdaleka je to můj vzácný poutníček. Ráda vás vidím, můj milovaný, zlatý pantáto, zdravého, než abych vás viděla umrlého. (Objímá sedláka přetvářeně.)

Sedlák (odstrčí ji zhurta): Ráda, ty, jedna sloto, mě vidíš prej zdravého; vím, že rač bys mě viděla v rakvi a rubáš umrlého. (Obrátí se k lavici.) Co to tu chrastí pod lavicí?

Selka (ulekaně): Snad tam chrastí německý myši.

Sedlák: Ó, hrubé by to myši byly, aby tou lavicí hejbaly; musím já ty myši rozehnati a jim tam pokoje nedati. (V tom frejř hrozně hlasitě kýchne.) A, ty myši kýchají jako člověk. Vida, vida. (Odkryje plachtu, dívá se pod lavici, holí tam hledá, a zvolá zuřivě): Aha! Polezte, myši, kde která slyší, která je hluchá, ať neposlouchá. Tak, no tak vida! To ty jseš, udatný jonáku! Polez, hejbej, polez, ať jsi už venku, chlapíku, jonáku!

Frejř (vyskočí a třese se na celém těle): Ach, pantáto, zima zimoucí, zima, ach, zimnice rozpálila mě tuze velice.

Sedlák: Aj, hrubou ty máš zimnici, že nemůže moje selka obstát v seknici; puďu já s tebou ku právu a s tebou se soudit budu.

Frejř (zlostně): Než já bych, sedláku, s tebou šel ku právu, raději ti srubnu hned hlavu. (Vytáhne šavli, tne zdánlivě sedláka po hlavě.)

Sedlák (Svalí se na zem, ale tak, aby byl obličejem k obecnstvu, aby mu bylo viděti do tváře. Lišácky se usmívá, mžourá očima a posuňky si tropí smíšky, hlavou radostí kývá, jakože vyhrál.)

Frejř (zoufale k obecnstvu): | Ó, já hříšný lotr! Ať zhyne můj kord, já jsem tu spáchal mord. Spáchal jsem tu hroznou seč, teď půjdu k soudci a zlámu nad svým životem meč. A bude všemu veta, kat mě sprovodí se světa! (Odchází, nevrle odstrčí plačící selku, která se lísavě k němu vtírá, zalomí rukama zoufale.)

VÝSTUP IV

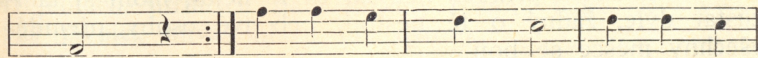
Předešlí. Salička vejde.

Salička (hladí selku a chlácholí): No, helejte se, teta, povídám, jářku, paní teta! Pánu Bohu poručeno. Co komu souzeno, to ho nemine! Hrůza, ach, hrůza hrůzoucí mě velice jímá — (k obecnstvu:) ať při dnešní masopustní zábavě, při našem dnešním špochanu, nikdo nedřímá! A než kdo začne rozmrzen, že už je konec hry, spáti, musí bez broukání na knihovnu (jmenuje účel zábavy) halerů dvacet, padesát, korunu ve zlatě dát (sejde s jeviště do obecnstva a vybírá).

Hudba spustí: „Aby nás Pámbu miloval...“
Largo.

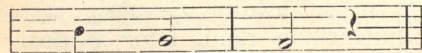
Aby nás Pán Bůh mi - lo - val, mi - lo -
hříchy od - pu - stil, ne - be dal, ne - be

val, nic ne - za - dá - me, je - nom to
dal:

sa - mé, a - by nás Pán - Bůh mi - lo - val,

mi - lo - val.

3.

HÁDKA MASOPUSTU S POSTEM.

(Století sedmnácté.)

Rukopis v bibliothece kláštera ve Lnářích u Blatné z konce stol. XVII. obsahuje Dialog, čili hru masopustní na způsob „Hádky Masopusta s Postem“. Napsal si ji asi podle skutečnosti nebo pro praktické používání v době masopustní neznámý skladatel tohoto sborníku písní a skladeb rýmovaných. Za upozornění děkuji vdp. J. Hillovi, děkanu v Blatné. Připojená poznámka, že se zpívá tato skladba jako: „Když jsem šel ze sezení“, napovídá, že se jistě tato hra provozovala.

Masopustní hovor ten byl asi oblíbenou zábavou ve století 17. a 18. Zaslal totiž podepsanému do Českého Lidu variant této masopustní hry na ukázkou Jan E. Konopas, rolník ze Sudoměře u Mladé Boleslavi. Lišil se od Lnářského rukopisu pozdějšími změnami, vzniklými snad z neporozumění původní předloze. Dva texty z končin tak vzdálených nasvědčují svým souhlasem, že se starí rádi o masopustě touto hrou bavívali. Hra prozrazuje svým slohem a pořekadly původ lidový...

Osoby:

Masopust (široký, malý, oblečen jako Bakus).

Půst (vysoký, hubený, vyzáblý, s hlasem pisklavým).

(Na scéně Masopust a Půst.)

Masopust: Dosti jsem již dlouho čekal po loňském panování, hlasem se jako pes našťekal při lačném hodování, ale již mi nastává zas mé hlučné posvícení, naložím já lépej ten čas, jak jsem vylez' z vězení.

Půst: Malá byla, brachu, škoda z tvého od nás vzdálení, mnohá nešťastná příhoda nebyla, co tě nejní, mohl si tam zůstat dýle, žádný o tě nestojí, neb tvé osoby přemilé všechny měšce se bojí.

Masopust: Pěknější přivítání to's se v roce naučil, vzal-li's to z knihy či z psaní, darmo jsi se s tím mučil: jestli's neuměl lípe, mohl's pomlčet ještě. Di rači, hloupý Filipe, pro rozumy do Třeště.

Půst: Vidíš, že se, pták po zpěvu, sám patrně zrazuješ. tvou svárlihost hned při hněvu začátečním zjevuješ; jaké pak bude poledne po tom hulváckým ránu, kdož ti dost dobrý vysedne tak zhejralému pánu.

Masopust: Jakou jsi mi píseň začal, takovou slyšet musíš, jaký si piva soudek načal, toho také zakusíš. Proč jsi se u vítání dal, já s tebou mít nic nechci, než-li bych se k tobě pozval, dám se raději k ševci.

Půst: Jdi si třebas k pohodnému, an pro takové hosti tvému břichu nesytému čerstvých dá pečeň dosti, ale dej si u bečváře svůj pytel časně pobít, aby se z toho žatáře nemohli vězni dobýt.

Masopust: Jen ty se, zhubenče, starej, jak před světem obстоjíš, pro mne si hlavy nekárej, snad se mne, babko, bojíš, an se mne ochotněji vidí než tvé kyselé čelo.

Půst: Kdyby jen tvou veselostí stálo vezdejší štěstí, než při tvé rozpustilosti svádíš mnohé neřesti, při tom klukovském vejskání jen k stejskání nebohý lid zavádíš.

Masopust: Z toho znát, žeš přeučený, dyť jest to všechněch zdání, že člověku obveselení na zdraví vše zahání, ale duch postní, tesklivý, ten člověka sužuje, ten kosti praží, jak dříví, všečen špik vysušuje.

Půst: Lepší mudrlec v suchým těle než v tlustém krmí blázen, to ti každý řekne směle, kdo nejní pravdy prázen, rozum se vzdmáhá v střídmosti, při obžerství umdlívá, při tvé nemoudré štědrosti jsi rovně jako slíva.

Masopust: Vopět si, punčoško, slíbil, chybil medle nemoudrý více, ty by jsi ze mne vytříbil střeva i všechny plíce; nevíš, že při veselosti lidé jsou nejvtipnější, když je vína, piva dosti, tu jsou nejvýmluvnější.

Půst: Nechlub se s tou výmluvností, tou plejtvají sedláci; toho vtipu v krčmách dosti při vepřové traktaci, při jelitách, jitrnicích zlaté rozumy rostou, třeba když vyčpáš pivnici, míváš hlavu tak ostrou.

Masopust: Ó, sprosťáku sucholupý, jak při tvém štokviši, vtipy jak holub nadutý, až z tebe hloupost čiší, ledať se ti rozum plodí z mořských rybiček, plotejzek, herinků, jestli ti po nich neškodí, naper nima holínku.

Půst: Inu, rozdírej tu hubu, nestydatý tlampači, zacpej si tu vlčí jámu, nedosytý břicháči, zeptej se, co o střídmosti lékaři všickni praví, zviš, že z tvé pošetilosti rozum hyne i zdraví.

Masopust: Jak jste oba z jedné čtvrti, naháníte jen sobě, ty zhubíš, lékař usmrtí, kdož by co věřil tobě: ale já každému přeu upřímné veselosti, tobě se lidé jen smějí, nežádají ani tvých kostí.

Půst: Máš se věru čím honosit, to též zvířata činí, žerou, dokud se jim nosí, s nima zároveň miní rozum pro veselost ztratit, to nejní hodné chvály.

Masopust: Ó, pokrytče nedomrlý, což si, u hroma, jak pes nevrly závistí jedovatou rozžatý; nemáš-li čím hubu naprat, jen šlejšky a knedlíky, měl bys to aspoň jiným přát, závistníku veliký.

Půst: Jez, nenasyto, mně do toho nic nejní, když sud neb var piva vyleješ do břicha, tobě stejný; ale jaký konec bude takového chování, jinou ti pan Čert zahude při společném shledání.

Masopust: Starej ty se o svou kůži, ó, svatoušku kostlavý, nezvítězíš nic na muži, netrap si, babko, hlavy: já bez čerta při korbeli dnem, nocí vesel bývám, při klo-báse v mastným zelí hody výborné mívám.

Půst: Kdes pak koupil to nadání, že smíš den v noc obrátiti, nevíš, že to hodování draze snad budeš platiti: jen cpej šišky do své díže, lej bryndu bez oddychu, kuchtík ti z pekelné říše jinou připi je jichu.

Masopust: Ach, nemluv darmo rači víc, darebný škrupulante, jak se mnou neprovedeš nic, vyhubený trulante! Darmo se mnou kočkuješ, jdi se s babkami vadit, ať mé ruky neokoštuješ, hled' se s nohami radit! (Zpívá):

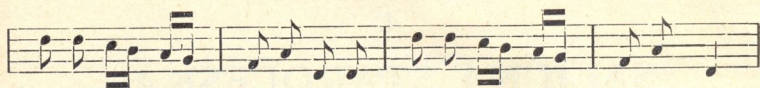
Allegro.

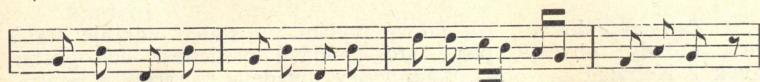
1. Hopsa, hejsa, hajdum, hajdy, houkně-me si vese - le,
2. Abych měl i plundry prodat, i po - sled - ní kabát dát,
3. Ještě jednou na roz - chodnou, bratři so - bě připijem,

1. hrejte nám na velké gajdy, ať má-me ho - dy celé.
2. bych měl zejtra kosti hřodit, v houšti le - sa někde spát,
3. zahrejte nám píseň vhodnou, co mů-žem, ať užijem!

1. Co kde v kte-rém koutě skryté, ať se dá s o - chotností,
2. houknu si při base notně, skočím si při cimbálu,
3. Jak vám ve stře - du po-pe-lem Půst na-ka - lí jen hlavy,

1. ať se jí a pije hbitě, dokud jsou spo - lu hosti.
2. pohovořím sobě hřmotně, budeť to - ho pomálu.
3. dejte všichni do zdi čelem, bude ko - nec vší slávy.

Amen.

4.

SALIČKA STAROČESKÁ.

Masopustní hra, předloha lidové obchůzky „Salička“,
podnes obvyklé v Polabí.

Zajímavý doklad, jak lidové podání po staletí udržuje staré hry, obřady, obyčeje, písně atd., podává předchozí masopustní zvyk z Nebovid u Kolína. Tam výjev divadelní zkrácen. V staročeském podání známá klassická anekdota (o záletníku, schovaném před manželem ženy pod košem s prádlem, jenž prozradil nevěrnici kýčáním ze čpavosti prádla), zpracována obsírněji v celou hru divadelní. Zaslouhuje pozornosti, že Dačický ve hře masopustní o Masopustovi jmenuje mezi těmi, kdo obnovili masopust, Saličku... Nezapomínejme, že Kutná Hora není daleko od Kolína. Tedy patřila Salička mezi obvyklé figurky masopustní veselosti.

„Staročeská Salička“ (jak jsem z důvodů vyložených pojmenoval masopustní hru lidovou), byla otištěna ve sbírce „Památky staré literatury české“ čís. 3. („Staročeské divadelní hry“, k tisku upravil Jos. Jireček, v Praze 1878) pod názvem umělým „Polapená nevěra“ (název vymyšlen od J. Jirečka). Hra původně byla vytištěna r. 1608 u Daniela Sedláčanského.

Osoby.

Jíra, kupec.
Dorota, jeho manželka.
Asotus, Dorotin záletník.
Marta, děvečka.
Musicus.

Scéna I.

(Jíra kupec, Dorota manželka.)

Kupec: Nu, ženo, již tu pěkně dům spravuj, s sousedami se hadrovati ivaruj. Zavírej časně dům, do něho nepouštěj žádného, by nepřišel v noci zloděj.

Dorota: Můj panáčku, což tak často pryč jezdíte? Zdalíž o tom dobře prve nevíte, jak po cestách mnohá nebezpečenství, ano všudy plno jest lotrovství?

Kupec: Již jest darmo, když takový handl vedu, však zas ve čtyřech nedělích přijedu. Což pláčeš a tak po mně těžce toužíš? Tím svým hořem málo sobě posloužíš.

MLč, hubičko, já tobě nětco pěkného přivezu z Normberka, jen neplač mnoho.

Dorota: Poroučím vás Pánu Bohu, má hlavičko, mé přeroztomilé zlaté srdíčko!

Kupec: A já tebe také poroučím tomu; protože můžeš se vrátiti domů. (Odejde.)

Dorota (sama): Ba jdi, starej vlku, třebas za moře; však s tebou nemám než peklo a hoře. Přes celý den bublanici dává, v noci pak ustavičně z lože vstává. Stůně na hlavu, strojí sobě léky: není-liž tudy mně k ujmě veliký? Než to mi se do něho líbí, že se dlouho domů nepřivelebí. Jezdí pryč, na mne málo pamatuje, špatně hospodářství doma spravuje. A já sobě zatím čistě povolím: co starce zamešká, s mladým nahradím. Jakož pak dnes chci štěstí košťovati a pro mého milého hnedky poslati... Ale nevidím-li ho tamto vycházeti? Veselť jest, musím ho hned přivítati. Jak sobě spanile vykračuje, hledí vesele, mile povykuje! Když ho vidím, srdce mi radostí skáče: jak na starce myslím, žalostí pláče.

Scéna II.

(Asotus, Dorota.)

Asotus: Hos, hos, hos, štěstí milé, štěstí milé, potkej se se mnou nyní této chvíle! Bodejž Bůh zdařil a tam byla má hlavička, mé potěšení, nejmilejší Dornička! Veselať jest jistě, doma nemusí míti starce svého, kázala mu se snad projíti.

Dorota: Vítám tě, pane mladý, s ochotností: toť jsou a budou u nás přemilé hosti.

Asotus: Byště byly zdravý, má hlavičko, mé přeroztomilé zlaté srdíčko! Prosím, podejtež mi svého líčka a potěšte mi smutného srdíčka! Och, nevím, jsem-li v nebi či na zemi, jak jsem užil vašeho potěšení.

Dorota: Podtež k nám, máme prasátko pečené, dobré kuřátko s limouny vařené. Můj starej vlček se pryč zaštorcoval, s těžkem by v půl létě přigabroval.*)

*) Gabrovati = s něčím znenáhla a těžce jíti, přihábrovati se.

Asotus: Hned zas, má nejmilejší, zde budu, jen co nákou muziku sem přivedu.

Dorota: Prosím Vás, dlouho tam nemeškejte.

Asotus: Nebudu, jen vy zatím na stůl strojte.

Scéna III.

Kupec: Ač vím, že jest mi má manželka věrna, by pak byla mezi tisíci jedna: však poněvadž mluví sousedé moji, že mi v glejchu jaksi nestojí, budu ji sobě nyní průbovati a na oko, co bych stonal, dělati, a že jsem nemohl ujetí ani míle, proč bych se zas nevrátil této chvíle. To sic vím, že jest již šla na lůže a spí jako opice velmi tuze. Nerad bych ji pak z prvního snu probudil a v nemoc nějakou uvodil, ale zatluku, ať jen tu pravdu zvím.

Scéna IV.

(Dorota, Marta děvečka, Asotus, Musicus, Starec.)

Dorota: Běž, Marto, kdo pak tam tak hrubě tluče, však div, že dveří našich nevytluče. Ať jde pryč, pověz, že pán doma není, nech nám dá pokoje, nekazí veselí.

Marta: Ach, má milá paní, jest náš pán starý, viděla jsem, že má plášť na sobě šerej.

Dorota: Lžeš, čert-liž by ho tak brzo přines, an ho nedávno psa starýho odnes'! Seber s stolu, pohledím sama: selžeš-li, hled' své hlavy, zvyjedená!

Musicus: Ját se musím v holuby stříleti a tím dřív, abych nemusil poctu píti. (Rychle odejde.)

Dorota (k Asotusovi): Prosím vás, buďte raději zde s námi, já vás přikreju těmito neckami... Kdo to tluče? Čert-li jsi či zvíře? A ty snad chceš rozrazit naše dvíře?

Kupec: Já jsem, neboj se, otevři, babičko!

Dorota: (přetvářeně): Vítám vás, mé nejmilejší srdíčko! Co jest se vám prosím jenom přihodilo?

Kupec: Chci, aby se tvé srdce veselilo. Když jsem byl od Boleslavě dvě míle, počala mne hlava boleti té chvíle. Já, boje se, bych se víc nerozstonal, hned jsem se domů navracoval.

Dorota: Dobře se stalo, má nejmilejší hlavičko!...

Kupec: Proč's pak tak dlouho neotevřela, babičko?

Dorota: V prvním usnutí jsem byla, hlavičko; nemohla jsem se probudití brzyčko. Ó, co jsem já velmi pěkný sen měla! Zdálo se mi, že kozel škodu dělá na naší zahradě a stromy kazí, až potom dolů přeskočil přes hrázi.

Kupec: Medle, co tyto necky zde dělají? Však jsou tu nikdá prvé nestávaly.

Dorota: Chtěla jsem zejtra ložní šaty práti a všudy pěkně vykliditi; neb my to sobě nejlíp uděláme, když vás, manželů svých, domá nemáme.

Kupec: Bopomozi, dobrá's, Dorničko, hospodyně.

Dorota: Poďte spat, však jest již k třetí hodině.

Kupec: Kdo zde kašle? Medle, co se tuto děje?

Dorota: Děvka naše, ... není jiné naděje. Poďte spat, však jste těžce ustálý, nyníčko čtyry hodiny udeřily.

Kupec: Pozoruj, však, tu nějaký muž kejchá. Bohdejž ty mi nevystupovala z glejcha! An hle pod těmi neckama se hýbá, s těžkem cizoložníka bude chyba. Což ty, pane zrádce, zde jedny honíš a v tak nenáležitá místa chodíš? Teď máš za to (tluče ho holí), abys pamatoval a nikdy sem se nenavracoval. Držte ho, zrádci, dám vám na zpropitný. (Asotus uteče.) Pohled, nemohl ho, lotra, chytiti žádný. Co pak, zvědí-li o tom sousedé moji, jakých jen řečí o mne nenadělají! Budu-li pak pro to ženu svou bítí, musím jistě za to vendušky míti *) (Pokročí kupředu, k hledišti.) Jižť jsem to právě v skutku shledal, že v kterém manželství není rovnosti, že tu nemůže býti ani svornosti. Protož se, starci, mým příkladem kejte a mladých žen sobě nepojímejte. —

*) Venduška = bylina otravná, šalamounek, vendušky míti = otráven býti.

VÍTĚZSTVÍ POSTA NAD MASOPUSTEM na Popeleční středů.

Starodávná hra masopustní ze století 17. v Třebíči.

Osoby:

Masopust (břichatý stařec v oděvu Bachusa).

Jůra, jeho syn (harlekýn).

Kubice, jeho schovanka (harlekýnka).

Soudce (černá říza a barět, v ruce zkroucený paragraf).

Půst (bílá neb šedá říza, špičatá čepice s třapcem, dlouhá hubená postava).

Čert (oděv červený, rohy, ocas, v ruce vidlice).

Děj odehrává se v poslední dni masopustní.

Na podiu stůl, na něm korbel s pivem, jaternice, jelita, kobližky, šišky. U stolu sedí na vědru rozkročen Masopust, jí a pije. Hudba hraje. Jůra s Kubicí tančí, načež se oba usadí po stranách Masopusta a připíjejí a jedí.

VÝSTUP I.

Masopust, Jůra, Kubice.

Masopust (k obecnstvu): Kliksum fliksum! Spěchal jsem mezi vás! To jsou hody? To je kvas? Pivo máme jak malvaz! Proč pak hledíte tak smutně, sedíte tu jako v kutně! Nevíte-li, že již čas jest k tomu, byste všichni ze svých domů ouprkem šli do hospody, strojili tam tučné hody a jedli jitřnice, jelita? Kliksum fliksum! Doba mého panování krátká je, proto jen dobře jezte, pijte, tancujte, ať se hodně pobavíte a masopustu užijete! —

Tuhle (ukazuje na Jůru a Kubici) mého syna Jůru a schovanku Kubici povolal jsem k mému stolu, by se také dobře měli a nás tu obveselili. Jůro, i ty, Kubice, vyskočte s židlice, začni každý ten svůj tanec, veselí ať není konec, a vy, páni muzikanti, zahrajte jim do kola, ať společnost jest veselá!

(Hudba hraje, Jůra a Kubice tančí, Masopust pije a při tom poskakuje.)

Masopust: My pak na čas právě nyní, ve světnici nebo v síni posadíme svoji hodnost, celému světu převzácnost, neb kliksum, fliksum, nad mne Masopusta není žádná husa tlustá. Svůj rod rozšířený máme, přednost nikomu nedáme!

(Jůrovi): Tak-li tomu, synu milý, odpověď dej v tuto chvíli!

Jůra: Milý otče, je tomu tak v pravdě, co mluvíš, lidé laskaví jsou k tobě dost, neb jsi všude vzácný host.

Masopust: Vždy snad zůstaneme v slávě!

Kubice: Ovšem, půjde-li vše po tvé hlavě. Píše nám pan z Koblíhovic, z Nezármutku, z Veselovic, co tak rád jí maso, jelita, že k nám na besedu brzo zavítá!

Jůra: Děvče milé, pravdu díš; ale o tom již nevíš, že brzy nás navštíví protivný host, ten vyzáblý Půst, který praví, že čtyřicet dnů a nocí má neustále ve své moci. Kdyby to tak mělo býti, chtěl bych se s ním ihned bít a jej se světa zprovoditi.

Masopust: Milý synu, kdo pak je ten, jenž by nám chtěl škoden býti v naší pěkné veselosti? Ukaž mi jej zdaleka, neb srdce mé se již leká.

Jůra: Slyš, otče! Již klepá na dveře. (Klepání.)

VÝSTUP II.

Předešlí. Půst.

Půst (plíživě vejde, hrozí Masopustu prstem): Já, Půst — já Půst — do třetice já, Půst — pravím, tu moc mám, bych veselí zastavil a Vás odtud odstranil. Povídám, jářku! Vámi se odstrašit nedám! Nyní počnou jiné hody, místo piva, vína, trochu vody, místo pečeně štokfšiš suchý, místo polévky z vína bude vám chutnat oukropenina, za špekové knedlíky, to již znáte, kousek řepy jísti máte, za jitrnice, jelita najíte se mastného kuby (z hub rozsekaných a krup s česnekem) do syta. Naposled pak po všem všudy, místo omastku — olej vám dám na ty hody! Povídám, jářku!

Masopust (hlasem rozhorleným, posmívavým, porouhá se): Kliksum, fliksum! I pohlédněte na nechutu hubenou, jakou má na nás řeč spurnou. Byť bys blýskal sebe víc očima,

tobě vlády nikdy nedám a radš se s tebou na soud vydám.
(Posměšně:) Povídám, já řku.

Půst: Chloubo světská, učiň, jak chceš, vím, že ve velké hanbě zůstaneš, po všechny tvé veselosti budou hlad a bída tvoje hosti a budeš jísti holé kosti! Povídám, jářku! Ba právě, povídám, já řku!

Jůra: Milý otče, netrp toho, slyšíš, jak tu mluví mnoho. Veď žalobu, jak se sluší, neb nám zde ten kostlivec naše práva ruší. Hle, právě soudce přichází, nechť rozhodne mezi Masopustem a Půstem.

VÝSTUP III.

Předešlí. Soudce. Čert.

Soudce (vejde přísný, usadí se na židli.)

Čert (vejde, postaví se v pozadí, bručí, poskakuje, hází ocasem).

Masopust (hluboce se soudci ukloní): Ctný soudce, Vaše Milosti! Já přeji Vám, vinšuji, ze srdce žádám mnoho štěstí!

Soudce: Toho též já tobě přeji, žádám a vinšuji věrně rád. Mluv jen a povídej snažně, co žádáš, nejrychleji, ať tu nestojím marně.

Masopust: Žádám za malé promluvení. Mlčení, pomlčení, pomlčeníčko, ať mohu promluvíti slovíčko. Víím, že to nic zlého není, každoročně právo máme, nikomu ho nezadáme: veseliti se, tancovati, jísti, píti, vše, co jen ráčí hrdlo míti. A to právo staré nezadané chce nám vzíti tento vyzábly chrt Půst, co stojí tu bledý jako stěna, na nás hledí jako naše fena, roztřesaný, jak z rosolu třasavice, trápit chce nás ubožátka štokfišem, a více, místo pečeně, jelit a klobásův a jitrnic a vodou chce nás napájeti místo vína, piva, rosolky, místo lahůdek nabízí z klece na půdě homolky. Proto pryč s ním, milý soudce pane, než se něco jemu i vám zlého stane.

Soudce (kyne Půstovi): Sem pojd'! Snad jsi slyšel od Masopusta obžalobu tuhou, pročez zodpověz se z toho, co tu žaluje na tebe, abys nezahanbil sebe, než potom zase vyslyším stranu druhou!

Půst (postoupí k soudci): Povídám, jářku! Jestli najdu u Vás

milost, podám také svoji žádost. Věřím sice, že nemilý jsem host, pročez na odpor jdu tomu Masopustu, škůdci svému. Povídám, jářku! Klaním se Vaší milosti, žádaje spravedlnosti.

Masopust (k soudci): Vaše milost, není tomu tak, všechno mluví chlap ten naopak, on chce míti dobré časy a jenom dívky milé, stále jenom běhá, rukama hází, oknem do domu přichází. (K Půstovi): Pročez mlč, partéko hubená, a zatni zuby, dřív než vylítnou, vidíš (ukazuje dlaň s prsty rozevřenými), tobě z huby!

Půst: Věř, pane Masopuste z Koblihovic a na Šiškově, že ti mlčeti nebudu, nešlechtníče, bys netropil sváry více. Povídám a zase povídám, jářku! Mnozí se v hýřivosti kochají, celé noci se toulají. Pána Boha se nebojí a na peklo (křížuje se) nic nedají. Povídám, jářku, jářku, povídám. A to všechno ty jen působíš, od hříchu k hříchu je vodiš. Proto žádám pana soudce, by nedopustil tomu více.

Soudce (vstane; k Masopustu): Rozuměl jsi žalobě té? Přišel's na něj žalovati, že všemu chce překážeti. Kousků, neplech tvých (jak rozumím) ti snášel už mnoho, ač nebyl povinen toho. Poroučím ti z moci práva svého, abys do dne outerního prázden byl křesťanské země, i prokleté celé tvoje plémě. Pakli budeš zastihnout kde, budeš na místě trestaný beze všeho vyslejhání!

(Soudce pánovitě odejde. Půst se rozhlíží vítězně a pak se posadí.)

Masopust (nařiká si): Ach, ouveh, na mé veliké hoře, co si mám já teď počítí? Nechtěl jsem dnes soud začítí! Ach, proč dbal jsem světských práv, nedržel se ženských hlav. Nebyl bych přišel k zmaření v tomto slavném čase právě. Ach, už dodělávám (vzdychá), tu mě svírá, tu mě píchá, bolí, tu mě hryže, tu jako by mě stloukli holí. Běda — již je hnedle po mně. Přistup blíže, Juro, synu milý, a ty drahá Kubice, chystám se již se světa jíti. Karty, kostky sebou vemte, na rakev, na máry a do hrobu mně všechno dejte, na korbél nezapomeňte, co jsem z něho píval, a pěkně prosím, nikdy jaktěživ ani krapet nerozlíval. Běda — ó, již je konec! Čerte zazvoň na zvonec.

(Čert zoufale zvoní.)

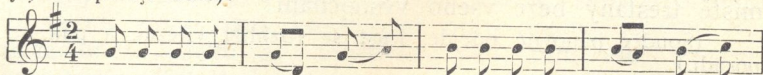
Masopust (padne na zem, natáhne se, vzdychne a zachroptí):
 Pivo, pivečka mázek! Máz — máz — — ach — máz!
 Lepší za živa kapka (trhaně), než po smrti celá várka. —
 (Umře. Hudba hraje smuteční pochod. Jůra a Kubice pláčí, kleknou u mrtvého.)

Jůra: Zle je s námi, heleď, moje zlatá, milá, dukáty nevyplacená Kubice, štěstí se nad námi mění velice. Co teď smutní v opuštěnosti uděláme?

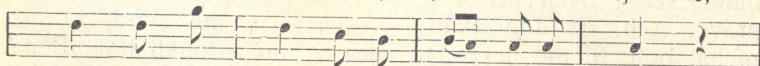
Kubice: Schystej všechno k pohřbu brzy, neboť mne zde již všechno mrzí. Dřív než do hrobu ho dáme, písničku mu zapíváme.

Čert (přiletí, schýlí se nad Masopustem): Ut re mi fa sol (Zpívá jako notová škála.) Hihi — boho — hehe — huhu — haha, Masopuste, vstávej, vstávej, vzácný hoste! Vstávej v rychlosti, odnesu tě do propasti, vřelý olej budeš pít, smutný taneček tam mítí a koblížky usmažené jak železo rozpálené. Hihi — haha — hoho — huhu — hehe, budeš v pekle, tam to nezebe!

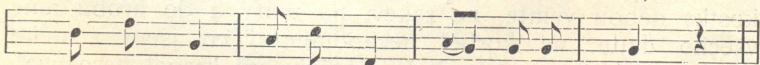
Jůra a Kubice (zpívají nápěvem: „Harfenice ubohá“): Mějte lítost, páni, kteří jste tu s námi. Masopust umřel, Půst vrch obdržel. Plačte vy, řezníci mistři, nyní už chasa nesmí masa jísti. Plačte vy, šenkýřky, věrné tovaryšky, u vás on dlíval, pivo rád píval, nikdy nerozlíval. (Vezmou Masopusta Jůra u hlavy, Kubice u nohou a čert v prostředku, nesou jej a zpívají dále):

1. Již ho nesem Mar - ti - na, kapsa se mu zten - či - la,
2. Již ho nesem k hro - bu, všichni v tuto do - bu,
3. Dobře se tu měj - te, na něj si vzpo - meň - te,
4. Dobře se tu měj - te, půstu okou - šej - te,

- 1.-3. hraj - te mu, trub - te mu po - slední marš,
4. lá - lá - lá, lá - lá - lá, v tu - to do - bu,

- 1.-3. hraj - te mu, trub - te mu, po - slední marš.
4. la - la - lá, la - la - lá, v tu - to do - bu.

(Vynesou za smutečního pochodu Masopusta ven.)

Půst (vstane, hrozí střídavě ukazováčkem pravé a zase levé ruky, mluví pomalu kazatelským tónem):

Konečně jsem zvítězil a jsem tu nyní pánem já! Já, panoušek pán! Povídám jářku: Panoušek pán! Třeste se všichni smrtelníci, kajte se (dupne) z četných hříchů svých, vodu, vodičku čistou pijte, postěte se, postěte se! (Odchází, vrátí se ode dveří, hrozí prstem.) Povídám, jářku, povídám — vodičku čistou pijte, povídám, jářku: postěte se!

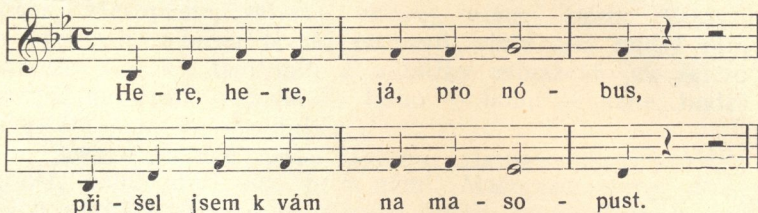
6.

HERE, HERE, JÁ, PRONOBUS.

Masopustní zábava z Jíkve u Nymburka.

Osoby: Táta, Syn. (Táta a syn mají trojhrané papírové čepice z novin, z lepenky různého tvaru, peřím „fedrušem“ zdobené, přes šaty košili oblečenou, kolem boků pás barevný, otec černý, syn červený, na němž visí dřevěná ze šindele šavle se třapcem. Táta má černý plnovous a syn knír jen sazemi neb uhlíkem načerněný.) Vejdou oba najednou do světnice a přecházejí stále proti sobě se šavlemi vytasenými a vždy, když se potkají, jeden druhému o ni klepne; při chůzi střídavě deklamují, možno též užítí melodie naznačené. (Hovor ať jde rychle, úsečně).

Syn zpívá:

Syn: Hola, hej! Smažte šišky a kobližky, kobližky ať jsou červený jako lišky, a mně jich do kabely přidejte; ať je šiška nebo bába, má huba to všechno ráda. Kdyby byla šiška jako panská dížka, inu moje huba ráda všechno stříská. Kdyby byla jako koš, ještě bych jí neměl dost.

Táta: Když jsem šel okolo Rejna Kolína, vyšel na mě velký kohout hrdina, vyšlo na mě hejno slepic, těch já jsem se ulek nejvíc. Přeci jsem se na ně vykasal, všechny jsem vám je do pytle nastrkal.

Syn: Táto, táto, kup mi kord a péro za klobouk, nebo já se chci tento masopust ženiti a svůj svobodný stav změnit. Masopust, masopust, jen mně, holka, neopust. Tatíku ochmelený, radost ať se zelení, pořád jen hoduješ, piješ, na mě nic nepamatuješ. Nic nedbáš, jen karty hraš. Jaký pak to z tebe bude hospodář?

Táta: Co je, synu nezdvoračku, tobě potom, že hoduji, že já piju, já tvého nic nepropiju, já mám rybník vprostřed dvore, na něm kuře krákoře, a já dám nohy na trnože v ko-

moře. Hopsasa, hopsasa, páni, dobrý den! Já sem řemeslník koštišťář, kterého ty jak živ neznáš, a když krejcar vydělám, snad ti ho propít nedám? Hopsa, hejsa, hopsa, hejsa, hopsa! Juchuchuúúú.

(Nyní se postaví táta a syn proti sobě, mlčky, zamění se na hospodáře a čeledína. Rychle a neuctivě spolu hovoří, při každé odpovědi klepnou zlostně o šavle.)

Táta: Chlapíku, aj čeledíne, nezvedenče, co tu děláš?

Syn: Pane hospodáři, prosím, žádám vás na malou chvíli, a co ode mne uslyšíte, za to mně dobře zaplatíte.

Táta: Stůj, chlapíku, hej, nastojte, a nehýbej se, až co ti můj kord, uvidíš, přinese.

Syn: (vyráží vyzývavě). Já ti udělám stafra kličku.

Táta: A já tobě, ty smutný furiant, premiante, špičku!

Syn: Jak se dívám na tebe, nedělej blázna ze sebe, šklebíš se jak opice, ještě jsi nezkusil mojí šavlice.

Táta: Chlapíku, lapíku, odkud pak ty tu chlubnou kuráž máš?

Syn: A co ty se, osobo zvědavá, na to ptáš?

Táta: To je prachset... infám... podivná manýra, když čeledín hospodáři přezdívá.

Syn: Bratře, hej, povídám, dej těm, dej těm koby-lám ovsu a postav se mi tady hezky pěkně do parády!

Táta: Jak pak, panoušku, předkem nebo zády?

Syn: Když jsem já šel z Bělohradu, koukal tys' tam na parádu; měl jsi se na mě podívat, jak já uměl Turkům nekřesťanům hlavy stínat.

Táta: Sotva ty jsi Turka viděl. Leda někde na trafice, na cikorce...

Syn: Šelma bych byl, abych se za to styděl.

Táta: Chlapíku, lapíku, nevíš ty, co je nového? Husa se mi ztratila, byla jako půl valacha, vejce měla jako koby-lí hlava, a když se house vylíhlo, jako hříbě veliké bylo a pěkný marš rejtarský zařejtalo.

Syn: Koclaprment, to se podívejme, to byla husa! Jak pak ještě, no byla tedy ocasatá, nebo kusá a jaké asi nohy měla? Jaké měla rohy? Jak uměla zpívat?

Táta: Nohy měla jako dva sochory, krk měla jako strakonické Švandovy dudy, všichni lidé ji na světě znali a ty prý jsi se na ní vozíval...

Syn: Nezlob se, Táto, ty moje zlato, nechejme žalu a hoře, propijem u našeho šenkýře peníze a budem pak spolu zas dobře a vás, kdo nás posloucháte a na nás se díváte, žádáme a prosíme, abyste nás holí nežehnali a nám něco na (účel zábavy) přidali. S vámi se žehnáme a na přes rok zase rádi ve zdraví se setkáme. (Zanotí a může zpívat sborem všechno obecnstvo): „Už je toho masopustu na mále“ nebo „Masopust držíme, nic se nevadíme“, nebo „Masopust, Masopust, jen mě holka neopustě...“)

Zvolna uhlazeně.

1. Masopust dr - ži - me, nic se neva - díme
2. V dobrém jsme se sešli, rádi jsme se našli

1. pospo - lu: proč by-chom se hádali,
2. pospo - lu: dříve než se rozejdem,

1. když jsme se tak snle-da - li pozno - vu?
2. ještě so - bě při - pi - jem pozno - vu.

Allegro.

1. Už je toho masopustu na mále, na mále:
2. Prodáme je do Hrdliava, židovi, židovi:
3. Prodáme je Velvarkýmu biřici, biřici:

1. kam pak my ty starý panny prodáme, prodáme?
2. aby je měl se židovkou do zeli, do zeli.
3. aby jimi vydlažoval silnici, silnici.

7

JAK POCHOVÁVALI BAKUSA V MILEVSKU.

O tom, že se o masopustní poslední dni pochovával Bakus, často se mluví a často se píše, ale nikde v literatuře české není úplný popis, co a jak se to dělo. Hry tyto a obřady byly pronásledovány od vrchnosti světské pro nepřístojnosti a rozpustilosti a hlavně od vrchnosti duchovní, která právem vyčítala výstřelkům při průvodech a žertovných obřadech, že se tím uráží vážné obřady náboženské a znehodnocuje pohřební výkon křesťanský. Pravda, zacházeli masopustníci do krajností až nepřípustných. A tak z bývalých nehezkyých obřadů při pohřbu Bakusa zbyly okleštěné přežitky již mírnější a snesitelnější. Vzorem těchto obřadů jsou masopustní průvody v Milevsku, jak jsem já je vídal a jak mi je Štěpán Dvořák popsal a k otištění dal. Rozlišujeme tu několik skupin: 1. Pouliční Bakus v Milevsku (naposledy r. 1864 na Škaredou, Popeleční středu). 2. Podomní, čili žebravý Bakus v Milevsku před rokem 1870: a) Obchůzka v pondělí a v úterý masopustní, b) Pochovávání Bakusa, na Škaredou, Popeleční středu (ráno po mši).

Podávám obšírný popis, jak Bachusa v Milevsku pochovávali. Jak se může tento popis přizpůsobiti při napodobení, rozhodne ten, kdo obřad masopustní bude řídit. Snad by se mohl prováděti i na návsi i na dvoře, na ulici. Jinak bylo by nutno, jeviště prodloužiti, zvětšiti. Pak by žerty se sněhem odpadly. Také by zbylo málo místa na celý průvod.*) O tom tedy nerozhodují, jen podávám látku, kterou možno zkrátiti, nebo přizpůsobiti k ostatním již uvedeným masopustním hrám a obřadům.

A. POULIČNÍ BAKUS V MILEVSKU.

(naposledy) r. 1864 na Škaredou (Popeleční) středu.

Osoby:

Bakus.

Dva tahouni káry.

Vykonavatel.

Pomocník.

Dva hoši.

Čtyři hrobaři.

Žena Bakusova s dítětem na ruce a s dětmi za sebou.

Čtyři zpěváci smuteční.

Potrhlý „s křížkem po funuse“.

*) Leda, že by se s jeviště do sálu rozvinul.

Bakus má na sobě objemnou bílou košili a široké bílé podvlékačky nebo bílé kalhoty, oboje vypané perinami, na hlavě bílou noční čepici s trapečkem (formanskou, „michlovskou“), boty pod podvlékačky. V levici drží čtyři esa obyčejných karet, obrácená lícem od těla, v pravici dřevěný korbílek, z něhož si občas přihýbá. Sedí obkročmo na sudu na dvoukolové káře.

Tahouni mají: černé obyčejné šaty; přes prsa napříč černé šerpy, s visacími konci v bocích (při průvodu na vnější straně), čepice „funebre“. Jeden tahoun má v ruce trychtýř.

„Obřada“ má na sobě dvě černé sukně: jednu spodní, uvázanou v bocích, druhou svrchní, připjatou u krku, již rozpáranými otvory má prostrčené ruce. V pasu převázán jest opratí. Kolem krku má uvázaný černý šátek, přeložený na cip, „malý“, uzlem vzad, cípem na prsa. Na hlavě má černou „pokličkovou“ čepičku, jako nosívali plešatí. V rukou drží složené karty.

„Obřadník“ taktéž dvě černé sukně, opratí převázané (jako „obřada“), kolem krku bílý, široký ležatý krejzlík, klobouk jakýkoli, v jedné ruce velkou knihu, položenou na prsa, v druhé ruce plechový máz.

Dva „robenci“: Každý z nich má černou sukni, uvázanou v bocích, přes ni převislou košili, čepici jakoukoli. Jeden nese v ruce dížku s vodou, druhý kropáč (štetku slámy, uvázanou na hůlce, as jeden metr dlouhé).

Hrobaři oděni ve starodávné modré pláště (jež po venkově v okolí Milevska staří do nedávna nosili), na hlavách vydrovky (duté válce as 30 cm vysoké, potažené zaječí koží), na nichž vlevo ve svislé řadě přišity tři velké červené knoflíky a nahoře mašlička. Od každého knoflíku odstávají stranou dva kousky červené pentličky. Na nohou mají hrobaři vysoké boty. Jeden hrobař jede s kolečkem, v němž má položenou motyku a lopatu, ostatní hrobaři nesou buď lopatu nebo (některý) motyku na rameně.

Žena Bakusova (představovala ji žena skutečná), černými, obyčejnými šaty oděná, drží na ruce „fakaně“, obyčejný váleček na nudle, perinkou zavinutý a přistrojený jako dítě. Za ní šly 2—3 děti, jakkoliv oblečené.

Zpěváci smuteční, jakkoliv oblečení, drželi v ruku parťsky.

„Potrhlý s křížkem po funuse“ oblečen ve dvě černé sukně (jako obřada a obřadník), na hlavě měl černý klobouk, „kastrůlek“. V ruce držel hůlku, tyčku s černým florem.

Všichni herci v obličejí omoučení (při mokrému obličejí foukli do mouky).

Děj v přírodě nebo na rozlehlém podiu a hlubokém jevišti.

Jeden hrobař jede s kolečkem v čele průvodu. Ostatní hrobaři krácejí po stranách průvodu mezi lidmi — diváky. Za hrobařem, náčelníkem, jdou dva „robenci“, za nimiž dva tahouni táhnou

káru s Bakusem. Za károu kráčejí „obřada“ s „obřadníkem“, za nimi Bakusova žena s dětmi, za ní čtyři smuteční zpěváci a za průvodem opodál bláznivý „potrhlý s křížkem po funuse“.

Postranní hrobaři lopatami pohazovali rozpustile sněhem lidí, jeden z hochů namácel štetku do dížky a vodou je postříkával. Bakus se sudu na káře rozhlížel se vážně na všechny strany u vědomí, že jeho poslední hodinka nastala a že jeho vypasené tělo mu působí obtíže a chvilkami notně si přihýbal z korbele.

Obřada (dívaje se na složené karty, vrchní kartu vyvolává, na příkl.): Bubenská desítka (a zandá ji dospod).

Zpěváci (mu odpovídají sborem): Nic pro nás!

Obřada (tak vyvolává kartu po kartě).

Zpěváci (stále: „Nic pro nás!“ Jen při esech, jež obřada vyvolává hlasem vyšším, odpovídají radostně): To pro nás!

Žena Bakusova (napodobí usedavý a vzlykavý pláč).

Bláznivý „s křížkem po funuse“ běží za průvodem opodál mezi lidmi, jichž se stále vyptává): Prosím Vás, pěkně Vás prosím a ještě jednou, pantáto, paní mámo, nevíte, kudy tady, kdesi, kamsi ubíral se Bakusův slavný funus? Nesu mu fangličku. (A když mu ukázali, že tamhle): Kdeže? Tamhle? Aha, já už vím, no dobře, tak tamhle! (Naznačí schválně jiný směr, rozběhne se tam, zakopává do lidí, nuceně kýchá s pitvornou tváří): He-heh-héh hepčíhéh.

Z diváků některý: I pozdrav Tě Pán Bůh.

Bláznivý (novým, nuceným kýcháním děkuje. A zase): Lidičky zlatí, jdu tady dobře na funus? Je to pravda? (A zase, když tam přijde, kam ukazují, ptá se znovu atd.)

Cestou nosí pomocník z hospod v mázu pivo a podá je vždy „obřadovi“.

Žastaví, Bakus nastaví korbel, tahoun podá trychtýř „obřadníkovi“, který jej nasadí do korbele a „obřada“ Bakusovi z mázu trychtýřem nalévá.

Za městem „opilce“ Bakusa, který se již schválně na sudu špatně drží a motá, hrobaři s káry svrhnu do sněhu.

Hlasy: Co s ním? K světu již není! Pod obraz! Pitím se zabil! Pochovejme ho!

„Zabítý“ Bakus leží chvíli nehybně ve sněhu. Dva hrobaři rychle přinesou prostá, chlěvová nosítka a položí Bakusa na ně. Druzí dva hrobaři vykopali zatím pro Bakusa ve sněhu hrob, tahouni svalili s káry sud, k němuž hrobaři složili své náčiní: kolečko, motyky, lopaty.

Bakusovi ze „ztuhlých“ rukou vyňali čtyři esa, posázeli ho jimi jako obrázky. „Obřada“ provázen hochy a „obřadníkem“ Ba-

kusa, mlčky kolem dokola nosítek pokropil vodou a konečně „obřadník“ Bakusovi nasadil trychtýř do úst a „obřada“ jím lil pivo. Když Bakus ničeho nepřijímal a pivo teklo po něm na zem, „obřada“ s „obřadníkem“ odstoupili, hrobaři nosítka s Bakusem převrhli do vykopaného hrobu a zaházeli sněhem.

Když se účastníci průvodu rozcházeli, Bakus se ze sněhu probral, jak mohl, a někteří z milosrdných pomohli mu oděv *nehodlný pro chůzi svléci*.

Tento zvyk „Pouliční Bakus“ konán zdarma pro pouhé obveselení, kdežto „podomní Bakus žebavý“ pro výdělek na chystaný maškarní bál nebo na některý účel dobročinný.

B. PODOMNÍ ČILI ŽEBRAVÝ BAKUS V MILEVSKU před rokem 1870.

Podle paměti Viléma Jůna, Stan. Bullika a Karla Jeřábka se-
stavil mně Štěpán Dvořák, učitel měšťanské školy v Milevsku, popis
Podomního čili Žebavého Bakusa. Vyličení vyhynulého již to-
hoto obyčeje lidového masopustního zasluhuje povšimnutí! Jeho
rozpuštělost a bujnost, až nevázanost, přísnými zákazy a soud-
ními tresty časem silně byly zmírněny a výstřelky ořeny, při-
stříženy.

Osoby:

Bakus.
Jeho žena.
Jejich syn.
Jejich dcera Markýtko.
Její kalán, poběhlík.
Hrobař.
Čtyři nosiči.
„Laufr“.
Flašinetář.

Čas a místo: I. Obchůzka městem po hostincích v pon-
dělí a úterý masopustní. II. Pochovávaní Bakusa v bývalém potoce
na náměstí (pod farou neb u „sádek“), na Škaredou středu (po-
peleční) ráno po mši (po popelci).

Bakus má oděv v celku, t. j. vestu, spojenou s kalhotami (vzadu
zapínacími, jako nosí malí chlapci), takže rukávy vlastního spodního
kabátu celé bylo viděti. Oděv řečený je velice široký, ušitý z rež-
ných pytlů a vycpaný hrachovinami, takže má Bakus krátké
nožičky. Kraje kalhot na dolejší obrubě jsou sdrhnuty a přivá-
zány kolem nohou u kotníků. Na hlavě má Bakus plavou pa-
ruku s copem a mašlemi na něm, na paruce černou noční čepici
se střepečkem, a v rukou velkou hůl. Po cestě nosí v druhé ruce
korbílek, z něhož si občas přihýbá, a jež při produkci v ho-
stinci dává držeti „synovi“.

Syn Bakusův: je hrbatý (vycpaný hrb), obličej má zkřivený: nos na jednu stranu, ústa na druhou stranu, což znázorněno larvou (škraboškou), vlasy kudrnaté, černé, široký, černý klobouk starodávny, plátěný, dlouhý červený kabát, zelenou vestu starodávnou (punt), žluté „kožené“ krátké kalhoty po kolena, „s klofpajči“, zelené punčochy, obyčejné střevíce, v ruce hůl. Drží a podává „tátovi“ dřevěný korbel s pivem.

Žena Bakusova má na sobě selský starodávny oděv: krátký kabátek k tělu, s rukávy v zápěstí těsnými, na ramenou širokými a s varhánky v kříži (špenzr), sukni krátkou, ale širokou s četnými záhyby (faldy), barvy jakékoliv, dole se širokou pentlí, barvou od sukne se lišící, širokou starodávnou zástěru, pentlí vzadu uvázanou, červené punčochy, botky vysoké, šněrovací, na hlavě velký barevný šátek („cirkas“), uvázaný na babku a přepislý na zádech třemi dlouhými cípy, v ruce slámenou mošnu (školní) a složený šátek (šnuptychl).

Markýtko má zelenou sukni starodávnou, s červenou pentlí dole, širokou starodávnou zástěru, pentlí vzadu uvázanou, žlutý kabátek (špenzr) s kratšími rukávy, zpod nichž vyčnívají dlouhé rukávy od košile, s krajkami, v zápěstí na rukou náramky se řetízky, v ruce drží za cíp palcem a ukazováčkem složený šáteček a peněženku (tašku), tato visí na řetízku; na hlavě má uvázaný menší šátek (plenu) na babku se třemi cípy na zádech, na krku šáteček, úzký krajkový krejzlík, korály, na nohou červené punčochy a vysoké šněrovací střevíce.

Kalán má široký černý klobouk s černým peřím, zpod klobouku podle každého ucha visí mu po tváři pramen černých vlasů, na konci zahnutý do šestky, (takže jeho vlasům říkali „šestašedesát“), modrý krátký kabát obyčejného střihu (sako), na kabátě s každé strany po jedné řadě žlutých knoflíků, velikých asi jako zlaťák a vzdálených asi na dva prsty; knoflíky podobné má přišity i na „klopnách“ kapes u kabátu, na každé klopně středem tři, modrý punt (vestu u krku zavřenou), s jednou řadou blýskavých knoflíků téže velikosti a vzdálenosti jako u kabátu, černé kalhoty do bot, okolo těla kožené opasek vyšíváný s pávovým peřím, v ruce hůl jakoukoli: „Vůbec byl přístrojen jako světák z cikánů“.

Hrobař má na sobě: dlouhý, režný, plátěný, šosatý, zelený kabát (z pytloviny) s úzkými rukávy a velkými knoflíky vzadu na šosech, vzadu v kapse, proříznuté naskrz kabátu, měl rukavice vlněné („palečnice“) s prstem pro palec, pro ostatní prsty v celku, spiaté na knoflík, prostrčené děrou kapsy, takže jedna rukavice visí navrch kabátu, druhá zezpod vyčnívala mezi šosy. Druhou kapsu kabátu má obrácenou naruby; punt modrý neb zelený též s jednou řadou knoflíků čínových, velikosti zlaťáku, krátké kalhoty (pod kolena) též z režného plátna, žluté „kožené“ barvy, punčochy vlněné popelavé, dlouhé až pod kalhoty, přitažené k noze dvěma postranními dlouhými „klofpajči“ od kalhot, jejichž konec na vnější straně upraven takto:

Knoflíky dřevěné, často i tak široké jako dno sklenice od-
lívky a žlutě nabarvené. Kožené vazačky, jež okolo kalhot otočeny
přitáhly punčochu, takže uvázané na uzlu vypadají takto: Každý
cíp dlouhý as 20 cm a široký v nejšířším as 4 cm; říkali jim
„klopačce“, udělány ze žluté kůže jirchářské, žlutě (citronově)
nabarveny. V každém cípu po třech dírkách velikosti haléře.
(trojniku). Na hlavě má hrobař čepici pangrotku černou, na
hořejším nadítem okolkou roztrhanou (takže koudel mu z ní lezla)
se štítkem („kšiltem“) zdviženým. Chodí neohrabaně a cupe,
dupe v dřevácích, z nichž koukaly na nártu všiky slámy. Jezdí
s kolečkem, nahoru dnem obráceným. Ke kolečku po straně má
přivázanou lopatu a motyku. Lopatou nahází sněh na dno kolečka,
zas ji zastrčí, naložený sněh přiveze s kolečkem do šenkovny a
sesype jeí tam.

Při pochovávání Bakusa na obráceném kolečku vozí na Ba-
kusa sněh, který si napřed motykou nakopá.

Nosiči jsou přistrojeni jako hrobař „po sedlácku, jako pa-
cholci“, ale všechny kusy šatu jejich jsou rezné barvy a místo pan-
grotky mají na hlavách široké klobouky černé.

Laufr: má na sobě oděv „v celku“ vzadu na knoflíky
(ušitým jako oděv Bakusův, jenže nevyčpaný, volný, splývavý,
jako nosívali šaškové „paňácové“), ve dvou barvách: buď barvy
červené a žluté nebo červené a bílé: na př. levá kalhota červená,
pravá bílá, levá polovice poprsí bílá, pravá červená; čepici měl
špičatou, strakatou, na krku široký „coknovaný“ krejzlík a v ruce
třepačku. Flašinetář měl jakýkoli obyčejný oblek a hlavně
hodně rozvrzaný knikavý flašinet.

Kalán je ze všech nejvyšší, Bachus malý, nízký, zavalitý.
Paruku má pouze Bakus a nikdo již. Syn Bakusův má vždy larvu;
ostatní herci mohou mít také larvy nebo jen „larvové oči“, jak
kdo chce. Dlouhé kabáty šosaté „kmotrovské“ jsou z rezného
plátna, různě barvené (jen kabáty nosičů mají přirozenou barvu
reznou), vpředu mají knoflíky jednou řadou až na břicho, vzadu
na šosech u kapes dohromady čtyři knoflíky do čtverce. Klobouky
syna Bakusova, Kalána a nosičů byly nízké, široké, starodávné nebo
obyčejné, jak který. Všichni herci mužští mimo Bakusa mají na
krku ležatý límeč neškrobený „na tuho“ (jen přechnování) s hed-
vábným nebo jiným, ale barevným šátkem na krku, uvázaným na
uzlu, jehož cípy visely přes vestu. Ženu Bakusovu a Markýtku lépe
hrály ženské, bylo-li jich dost k tomu, jinak přestrojení mužští.

a) Obchůzka v pondělí a v úterý masopustní.

Po ulici běží laufr, třepačkou chrastí, poskakuje, dělá cestu
průvodu za ním. V páru vykračují si Bakus se ženou (vpravo),
vlevo Bakusa jde flašinetář, dudlající na vyšepalý flašinet. Za
nimi též ve dvojici kývavým krokem jde syn Bakusův se svou
sestrou Markýtkou (vpravo), za nimi čtyři nosiči s prázdnými
nosítky (jakých se užívá po venku k vynášení hnoje) na ramenou.

Za nosiči jde s kolečkem hrobař a konečně průvod zakončí kalán Markyťčin, poběhlík, který švihaje a pyšně i dovedně si toče holí ve vzduchu, brzy se plíží za hrobařem, brzy nadbíhá vpřed, vpravo nebo vlevo a koketuje, usmívá se s Markyťkou.

Když Bakus jest již „opilý“, nesou ho nosiči, sedícího na nosítkách, hned za flašinetářem, který při tom též cestou hraje a dělá směšné posunky, kroutí se, nadskakuje. Žena Bakusova ubírá se za nosítky sama, ostatní jdou libovolně. (Průvod chodil jen po hostincích na výdělek.) Lauř vběhne první do šenkovny, udělá místo pro příchozí, jehož střeží pak po celou dobu produkce před všetečky a výtržníky. Flašinetář i při vstupu do hostince i v šenkovně postaví se stranou, čelem proti Bakusovi, vyhrává tak dlouho, dokud se celý průvod neuhostí na svá místa.

Lauř přinese židli, na níž se posadí Bakus, vpravo od něho trochu dál postaví se žena Bakusova, mezi oběma o krok vzad jejich děti: Bakusův syn blíže otce a Markyťka blíže matky.

Za nimi rozestaví se jakkoli ostatní herci, nejzadnější kalán. Hrobař s kolečkem vjede do šenkovny, sníh, který přiveze na kolečku (převráceném), svrhl na prázdné místo před Bakusem a zajede s kolečkem vzad za něho.

Když se všichni rozhostí, flašinetář přestane hrát, lauř zatřepá třepačkou, Bakus se napije z korbíku (před každou svou řečí a po ní vždy zdánlivě přihne), dá korbílek synovi, který mu její vždy zas podává k napití.

Bakus (spustí, sedě, hřmotným, pivním basem rázně, levici máje na koleně a holí v pravici při řeči třaskaje o zem, dáváje tak důraz svým slovům): Hýlo, hýlo, páni, jak se máte? Jestli mě tu ještě znáte? Už jsem tady dávno nebyl, jak jsem ty masné šišky a kobližky chutně zjezdil. Ó, tenkrát byly švarné časy, ítrnice a klobásy! Ale nyněčko už jsou náký smutný, poněvadž nemáme šišky chutný. Pivo snad vám nešmakuje, poněvadž vědro moc koštuje; a na víno je velká taxa, protože vás srbí kapsa. Ale nenechte to na sobě znáti! Raději veselí býti, jako kdyby všeho dost bylo, i třeba něco scházelo.

Syn Bakusův (povykročí, a Bakus při jeho řeči nachýlí k němu ucho): Ó, tatíku, věc jistá lepší než kapsa čistá — hepsi (kýchne). A mladší bratr div neplahne, že mu žaludek hladem prahne!

Bakus (urputně natočiv se k synovi): Ale mlč, synu, co to povídáš! Zde jsem já! Všudy jísti a pítí uhlídáš! To není jako u naší Máři! Jen suchý houby na kyselo! Ale jenom těch, kdyby dosyta bylo! Ale ani těch nám nedají,

protože jich nemají! Letos nenarostly! (Bakus se na okamžik zamlčí, se syna sveze se mu zrak na dceru, pohodí hlavou, jako kdyby si na něco vzpomněl, a mluví k dceři): Vid', Markýtko, dcero milá, ty prej by si se ráda vdávala?

Markýtko (povyskočí vpřed a hned zase zpět): To víte, tatíčku, že bych se ráda vdávala!

Bakus (vesele): Ju sta hromů! Vyber tedy sobě nějakýho, ve všech věcech proběhlýho! Nešť si on je jakýkoli, jen když bude vod naší řeholi! Ju sta hromů, ju sta hromů!

Markýtko (radostně): Ach, tatíčku, dobrá rada! Ted' jsem tomu sama ráda. Známt' já kalána, černýho jak havrana. Von se mně za manželství dal a mně manželství sliboval. On všelijaké řemeslo umí, a s ním se dobře živit umí. Když lidé spějí tiše, skočí do kuchyně tím spíše a z pece sám chléb si dobývá.

Bakus (radostně): Spříše, spříše! Ať on sem přistoupí blíže! Ať já vidím, jaké von řemeslo umí a s ním se živit umí.

Kalán (vystoupí kolem ostatních švihácky a bez poklony, vyzývavě, furiantsky): Já všelijaké řemeslo umím a s ním se živit umím. Ruce a nohy za obchod mám, těma se vždy obírám. Z pece sám chleba si vybírám a bez pořádku do kuchyně se dostanu. Když lidé spějí tiše, skočím já tam tím spíše. Skočím tam oknem rychlostí, poberu vše bez milosti!

Matka (pochvaluje budoucího zetě): Dobrej ženich! Málo třeba, bys, dceruško, měla chleba.

Kalán (zdvihne ruku, obrátí se k ženě Bakusově a nadšeným hlasem ji velebí): Blahoslavená matka, jež porodila sládku! (Obrátí se k Bakusovi, hrozí naň zlostně pěstí): Ale zlořečený tatík, který začal pivo platit! Toho jsem se dozvěděl u podstaršího Dubského a Valenty, v pivovaru pomače, kdy se řečnilo o šestatřiceti konvích kořalky a o dvanácti korbelích piva. Starejte se, bratře, o lampu kořalky, aby váš slabý rozum při pitce masopustní osvětila!

(Posledními slovy upomíná hostinského o darování nějakého piva. Proto všichni herci při slovech těch obrátí se k hostinskému. Přinese-li jim pivo, uchopí je nejdříve kalán, napije se z něho,

podává ostatním hercům pít a naposled Bakusovi, který dopije na dno; plecháč zmáčkne zdánlivě pod pažím levým, vyklepá do úst, obrátí, jako by kapička ještě sklouzla na nehet u palce levé ruky, palec olízne a teprve prázdný plecháč kalánovi vrací. Při tomto občerstvení laufu do čepice vybírá od posluchačů peníze, upozorňuje na placení zvukem třepáčky a nastavenou čepicí. Vybrané peníze vysype Markýtce do zástěry, odkud je Markýtko schová do peněženky, kterou nosí na řetízku na ruce.)

Hrobař (když se chtějí odebrati dál, stoje s kolečkem v zadu za ostatními, začne vysokým, silným hlasem vyzpěvovati): A ty, milý Masopuste, prostopášný Bakuse, na kterém mrchovišti chceš býti pochován?

Bakus (při prvním oslovení hrobařově vstane, obrátí hlavu po hlase a táhlým hlasem zazpívá): V některém pivováře, ve Fulneckých hospodě nebo na Čuhajdě. (Může jmenovati hostpody v osadě známé, kam chtí ihned odtud jíti.)

Potom si Bakus zase přihýbá z korbele a hnou se k odchodu tímž pořádkem, jak přišli, nebo začne-li Bakus po napití vrávorati (opilého jen napodobovat!), usadí ho nosiči na nosítka a nesou do nejbližšího hostince, kdež před produkcí mu s nosítek pomohou a posadí ho na židli.

b) Pochovávání Bakusa na Škaredou, Popeleční středu ráno.

Průvod vyjde v obvyklém pořádku jako při obchůzce s „opilým“ Bakusem, jenže Bakus „mrtvý“ ležel na nosítkách naznak. Flašinetář průvodu hrál, kráčeje po levé straně nosítek. Na pohřebišti nosiči postavili nosítka s Bakusem.

Syn Bakusův (stoupl k jeho nohám a silným, plačtivým, trhaným a vzdychavým hlasem přednášel): Co zla jsi natopil! Co žen jsi pod čepec přived! Co bezedných soudků jsi skrze své břicho prohnal! (Zpívavě): Mokem, který jsi v tom bezedným žaludku pohltil, by se jeden dvoupatrový dům potopil.

Všichni (zpívavě hořekují):

„Plačte, naříkejte, už Bakusa pánem míti nebudeme.“

Kalán (pobízí rozpustile): Dejme mu jednu šindelem.

Jeden ze sboru: „Aspoň si po ustavičném pití oddechne v popeli.“

Kalán: A třebaš ho nosiči pohodí na smetišti.

Druhý ze sboru: „Ať ho k hrobu táhnou s jedním koněm.“

Kalán: Ať ho táhnou třebas s jedním kobylem.

Třetí ze sboru: Aj nuž, plácněm juž tady s ním ke zdi.

Kalán: Nebo ať ho někam tady zedníci zazdí.

Čtvrtý ze sboru: Nu ano, jak ach, jen kam? Kam pak?

Kalán: Sud kulatý, rys tu pije, tu je kára, tam ať mu hrobař hrob vyryje. (Ukazuje, kterak šoupnouti Bakusa do sněhu nebo pod led.)

Syn Bakusův (naříkavě, se strojeným žalem): Ó ty, hanebná nespravedlnosti veliká, zabilas nám tatíka. Kterak my ho pochovat dáme, ani vindry ani grešle peněz v kapse nemáme!

Kalán: Vem ho, pane švagře, chytň ho za nohy, a já zase za hlavu, ponese me ho do Temešváru. A umíš-li nákou písničku břeštěti, hleď mu zaspívati.

Hned na to spustí **flašinetář** nějakou jednotvárnou odrhovačku s vyšeptalými tony a všichni přívukují: „Hmta, hmta, hmta, ratata, rata, rata, ratata.“

Syn Bakusův vezme Bakusa za nohy, kalán za ramena, houpají Bakusem podle noty, zpívajíce při tom: „Tuda, hmta, hmta, rata.“

Pak ho zas položí na nosítka.

Kalán (radí): Vem ho, bratře, za hlavu a já zase za nohy, ponese me ho do zálohy. A umíš-li nákou písničku břeštěti, hleď mu zaspívati.

Převz mou Bakusa, kalán za nohy, syn Bakusův za ramena a podobně jako dříve, za zvuku flašinetu a svého přívukování, jím houpají. Pak ho položí na nosítka. Sešoupnou je s ním na led (děje-li se pochová vání u potoka nebo rybníka zamrzlého, nebo do závěje sněhové).

Hrobař na něj vozí sněh. Žena Bakusova a Markýtk a dají si šátek na oči (napodobující pláč, jako by slzičky odhazovaly rukou na zem), odcházejí a za nimi **syn** a **kalán**.

Když se rozejdou trochu lidé, nosiči s hrobařem pomohou Bakusovi vstáti a odcházejí s ním.

Tato masopustní zábava od let padesátých minulého století byla zakazována. Totiž často při pochová vání strkali Bakusa s nosítky dál a dál, až se led prolomil pod ním. Pak rychle musili Bakusovi z vody pomoci. **Bakus**, naditý hrachovinou a nasáklý vodou, byl by se z vody nevyškrábal. Na nosítkách ho rychle odnesli do některé hospody osušit.

Kdysi jistě oběc a za Bakusa přistrojeného dlouho nechali ve vodě, onemocněl z toho, zemřel a úřady pak obchůzky s Bakusem i s obřady nezřídka z míry bujnými a nezbednými vůbec zakázaly.

Proto již tak dlouho v Milevsku Bakusa nepochovávali se všemi bujnostmi a jistě už nikdy pochová vati nebudou. Masopustní obchůzky zmírněné bývaly pak dovolovány.

SEZNAM „BESEDNÍCH POŘADŮ“ PODLE ROČNÍKŮ

Ročník I. (1911).

- Sešit 1. M. Liptovský: **Večery sokolského dorostu. I. díl.** Besední prósa i verše. Kč 6.—.
- „ 2. M. Liptovský: **Turinské družstvo na cestách.** Legenda ze sokolské anabase. 2. vydání. Kč 2.—.
- „ 3. J. Kutina: **Rej taneční.** (Šátečková.) Pro 6 členek nebo dorostenek. 4. vydání. Kč 8.—.
- „ 4. J. Kutina: **Rej poklusová s vložkou valčíkovou (Rej rusa-
lek).** Pro 8 členek nebo dorostenek. 4. vydání. Kč 4.50,
- „ 5. R. Budínská: **Rej s kuželi na národní písně.** Pro 6 členek nebo dorostenek. 3. vydání. Kč 4.—.
- „ 6. R. Budínská: **Rej s tamburinami.** Pro 6 členek nebo dorostenek. 3. vydání. Kč 8.—.

Ročník II.

- Sešit 1. J. Kutina: **Beseda tělocvičných rejí a skupin.** (12 cvičebních čísel pro obojí žactvo, dorost a členstvo.) IV. vydání v tisku. Kč 16.—.
- „ 2. M. Liptovský: **Není koza jako koza.** Humoreska veršem. Kč 2.50.
- „ 3. M. Liptovský: **Slet v pekle.** Scéna se zpěvy, tanci a tělocvičnými výkony. Pro šibřinky, divadla a veselé večery. 2. vydání. Kč 4.—.
- „ 4. M. Liptovský: **V boj za naše hory!** Scéna se zpěvy a tanci víl a skřítků. Pro šibřinky, divadla a veselé večery. 2. vydání. Kč 4.—.
- „ 5. J. Kutina: **Několik úvah sokolských.** 3. vydání. Kč 3.—,
- „ 6. M. Liptovský: **Večery sokolského dorostu. II. díl.** Besední prósa i verše. Kč 9.—.

Ročník III.

- Sešit 1. J. Kutina: **Na táčkách ve Zvířetíně.** Studie zvířecí látky v umění, podaná ve způsobě lidovýchovné besedy. S doplady hudebními, zpěvními, recitačními, četbovými, tělocvičnými a projekčními. S přílohou zpěvních sborů od K. Pospíšila „Zvířecí radovánky a žely“. (Rozebráno.)
- „ 2. M. Liptovský: **Pokud právo jest jen dým...** (Kanciony pantoumy, rispetti a ronda.) Revoluční vise sokolské z předválečného dusna. Kč 3.50.
- „ 3. M. Liptovský: **Večery sokolského dorostu. III. díl.** Besední prósa i verše. Kč 19.—.
- „ 4. R. Budínská: **Rejová prostná v kruhu.** Pro 6 členek nebo dorostenek. 2. vydání. Kč 4.—.
- „ 5. R. Budínská: **Rytmická rej sedmy.** Pro 7 členek nebo dorostenek. Kč 6.—.
- „ 6. J. Kutina: **Hold Tyršovi a Fügnerovi.** Věnc rejový. (Rozebráno.)

Ročník IV.

- Sešit 1. J. Kutina: **Rej diskobolů.** Pro šest borců. Kč 6.—.
 „ 2. J. Kutina: **Rej skupinová pro členy.** (Rozebráno.)
 „ 3. J. Kutina: **Rej skupinová se zdobenými rákosovými švihadly.** (Rozebráno.)
 „ 4. J. Kutina: **Rej s prostnými pro členky.** (Rozebráno.)
 „ 5. J. Kutina: **Rej kopníků.** Pro 12 dorostenců. Kč 10.—,
 „ 6. J. Kutina: **Rej s guirlandou.** Pro 15 dorostenek. Kč 6.—.

Ročník V.

- Sešit 1. J. Kutina: **Rej s tyčemi pro žáky.** (Rozebráno.)
 „ 2. J. Kutina: **Rej s věnečky pro žákyňe.** (Rozebráno.)
 „ 3. M. Liptovský: **Sirotek.** Elegie z doby světové války. Vzpomínková scéna prstonárodní se zpěvy a tanci. Kč 7.—.
 „ 4. J. Kutina: **Společná cvičení s kopími.** Pro veřej. cvičení nebo zvláštní vystoupení dorostenců nebo členů okrskových nebo župních celků. Kč 14.—.
 „ 5. K. J. Erben: **Prostonárodní české hry dětské.** Kč 0.—.
 „ 6. B. Němcová: **České hry dětské.** Kč 4.—.

Ročník VI.

- Sešit 1. J. Kutina: **Rej andílků.** Pro 8 žákyň. — **Rej sněžných skřítků.** Pro 6 žáků a 6 žákyň. Kč 8.—.
 „ 2. M. Kadeřábková: **Hra s panenkami.** Pro nejmenší žákyňe — **Cvičení na 2 kladinách.** Pro 12 žákyň. Kč 5.—.
 „ 3. M. Kadeřábková: **Sněhurky.** Rej devítice se sněhovými koulemi. Kč 5.—.
 Sešit 4. Dr. Mir. Klinger - V. Kadeřábek - J. Novák: **Útvarová prstoná pro 8 mužů.** Kč 5.—.
 „ 5. J. Kutina: **Prostonárodní dětské pohádky, hry a písňe ve scénickém provedení.** (Rozebráno.)
 „ 6. R. Budinská: **Rej se světelnými kuželi.** Pro 5 členek. Kč 5.—.

Ročník VII.

- Sešit 1. P. Dobšinský: **Prostonárodní hry slovenské.** Kč 9.—.
 „ 2. J. Kutina: **Dů Valaši, dů...** Žertovná hra rejová se zpěvem. Pro žáky. Kč 5.—.
 „ 3. J. Kutina: **Skupinové cvičení na koze.** — **Skupinové cvičení na koni na děl.** Pro dorostence. (Rozebráno.)
 „ 4. J. Kutina: **Rej obžinková.** (Rozebráno.)
 „ 5. J. Kutina: **V říši dryád.** (Květinová beseda.) Studie rostlinné látky v umění, podaná ve způsobě lidovýchovné besedy. (Rozebráno.)
 „ 6. J. Kutina: **Večer pastýřské idyly.** (Rozebráno.)

Ročník VIII.

- Sešit 1. J. Kutina: **Stavění máje.** (Rozebráno.)
 „ 2. J. Kutina: **Posvícenská rej.** (Rozebráno.)
 „ 3. J. Kutina: **Panáčci.** (Rozebráno.)
 „ 4. J. Kutina: **Kroky poskočné.** (Rozebráno.)
 „ 5. J. Kutina: **Pomlázková rej.** (Rozebráno.)
 „ 6. J. Kutina: **Smrt nesem ze vsi — jaro jde do vsi.** (Rozebr.)

Ročník IX.

- Sešit 1. J. Kutina: **Hra na krále.** (Rozebráno.)
 „ 2. J. Kutina: **Rej pasaček.** (Rozebráno.)
 „ 3. J. Kutina: **Rej pasáčků.** (Rozebráno.)
 „ 4. J. Kutina: **Hra na královnu.** (Rozebráno.)
 „ 5. J. Kutina: **Žnečky.** Tělocvičná rej. (Rozebráno.)
 „ 6. K. Kordík: **Prostná pro 6 a pro žáků.** Kč 5.—.

Ročník X.

- Sešit 1. B. Holečková: **Z říše hmyzu.** Taneční rej kostymní pro šibřinky, akademie, divadla a letní provedení v přírodě. Kč 8.—.
 „ 2. Dr. Mir. Klinger: **Útvarová prostná pro šest mužů.** Kč 4.—.
 „ 3. V. Kadeřábek: **Soudobá cvičení dvojic na bradlech.** — **Symbolická prostná.** — Cvičení s tyčemi v pěticích. Pro dorostence. Kč 6.—.
 „ 4. A. Škuthanová: **Útvarová prostná pro žákyně.** Kč 4.—.
 Sešit 5. Al. Chrz: **Práce — statečnost — svornost — vítězství.** Symbolické skupiny pro členy. Kč 5.—.
 „ 6. Prof. Jaromír Šmejkal: **Budulínek.** — **Koblížek na vandru.** — **Rípka.** Tři žertovné pohádky veršem v tělocvič. úpravě pro žáky. Kč 5.—.

Ročník XI.

- Sešit 1. Bož. Holečková: **V džungli.** Taneční rej kostymní pro šibřinky, akademie, divadla a letní provedení v přírodě. Kč 8.—.
 „ 2. B. Holečková: **Cvičení s vlajkou.** Pro 8 členek. Kč 4.—,
 „ 3. B. Holečková: **Zimní pohádka lesa.** Taneční rej pro žákyně a žáky. Kč 4.—.
 „ 4. M. Fialová: **Prostná s hrami pro žákyně.** Kč 4.—.
 „ 5. Červinka - Hájek - Kafka: **Troje prostná dorostenců Sokola Pražského.** Kč 5.—.
 „ 6. Prof. Al. Beňa: **Tanec Beduinů.** Pro 9 dorostenců. Kč 5.—,

Ročník XII.

- Sešit 1. J. Kutina: **Vrané koně.** Tělocvičná rej pro žáky. (Rozebr.)
 „ 2. Míla Šefrnová: **Cvičení na 2 kladinách** pro 14 dorostenek. Kč 4.—.
 „ 3. B. Holečková: **Cvičení se závoji.** Pro 8 dorostenek. — **Cvičení s tyčemi.** Pro žákyně. Kč 4.—.
 „ 4. Roch - Černovský - Hovorka: **Čtvera prostná Sokola roky-canského.** Pro muže, dorostence a žáky. Kč 6.—.
 „ 5. Zd. Zachová - L. Vřešťálová: **Cvičení s kuželi k oslavě šedesátiletí Sokola Pražského.** Kč 4.—.
 „ 6. M. Kavalír: **Různosti.** Pro sudý počet dorostenců. Kč 4.—,

Ročník XIII.

- Sešit 1. B. Holečková: **Na nivách Marsu.** Taneční rej kostymní pro šibřinky, akademie, divadla a letní provedení v přírodě. Kč 16.—.
 „ 2. J. Vais: **Společná cvičení žáků s pálkami a žákyn s obru-čemi.** — **Společná cvičení žáků s tyčemi.** Kč 4.—.

- „ 3. Z. Zachová: **Cvičení se světelnými kuželi - lampionky.** Pro 9 členek. — **Cvičení s tyčemi.** Pro 10 členek. Kč 5.—.
- „ 4. E. Fridrich: **Rej šestibojců.** Pro 6—12 vyspělých dorostenců nebo členů. Kč 4.—.
- „ 5. V. Jetmar: **Devítice.** Pro členy. — Jar. Havel: **Cvičení se šavlí.** Pro 8 členů. Kč 4.—.
- „ 6. Prof. Emil Loubal: **Půvaby roku.** Tělocvičná skladba na národní písně. Pro 13 dospělejších žákyň nebo mladších dorostenek. Kč 8.—.

Rocník XIV.

- Sešit 1. Prof. Al. Beňa: **Soubor tělocvičných skladeb příležitostných. Díl I.** (7 cvičebních čísel pro žáky, žákyně, dorostence a členy.) Kč 14.—.
- „ 2. B. Holečková: **Pět tělocvičných skladeb pro veřejná vystoupení ženských odborů.** Pro žákyně, dorostenky a členky. Kč 8.—.
- „ 3. O. Slaviček: „**Malý kouzelník**“ nebo „**Král Lávrá**“. Divadelně upravená báseň K. Havlíčka-Borovského pro 9—10 žáků. — **Sedláček a selka.** Výstup pro žáka a žákyni s recitací, zpěvem a cvičením. Kč 4.—.
- „ 4. F. Lachman: **Naše písně.** Tělocvičná scéna se zpěvy pro žáky. — **Útvarová prostná pro žáky.** Kč 5.—.
- „ 5. A. Očenášek: **Rytmický valčík č. 2.** Pro sólovou cvičenku, dvojici, trojici, čtveřici nebo sedmici. Kč 4.—.
- „ 6. Fr. Sušil: **Moravské národní hry a obyčeje s nápěvy.** Kč 11.—.

Ročník XV.

- Sešit 1. B. Holečková: **Polární sen.** Taneční rej kostymní pro ráz „Na severní točnu“. Pro šibřinky, akademie a divadla. Kč 12.—.
- „ 2. Prof. Al. Beňa: **Soubor tělocvičných skladeb příležitostných. Díl II.** Skupiny pro žáky, dorostence a členy. Kč 16.—.
- „ 3. Prof. Em. Loubal: **Dvanáct rejevých tanečků pro žákyně nebo žákyně a žáky.** Kč 9.—.
- „ 4. Regner - Tomeš - Osělka: **Společná cvičení pro dorost a žactvo ze sletu S. ž. Stř. v Americe.** Kč 7.—.
- „ 5. Prof. Al. Beňa: **Pomlázka.** Cvičení s tatary pro 8 hochů a 8 dívek. Kč 4.—.
- „ 6. J. Kutina: **Útvarová prostná pro 9 dorostenek.** S použitím prvků orientálních tanců, s rejevým nástupem a odchodem. Kč 6.—.

Ročník XVI.

- Sešit 1. B. Holečková: **Lesklé tyče.** (Ženy.) — **Rytmický valčík.** (Ženy nebo dorostenky.) — **Hry s míčem.** (Dorostenky.) — **Zdobená švihadla.** (Žákyně.) Kč 10.—.
- „ 2. B. Holečková: **Na trávníčku.** (Starší žákyně nebo dorostenky.) — **Bubeníček.** (Pro 6 žákyň a 6 žáků.) Kč 4.—.
- „ 3. **Ruské národní tance. Řada I. (Bojarský tanec. — Ukrajinský kozáček. — Kozácký tanec. — Venkovský tanec. — Lezhinka.)** Předvedli Petr Nikolskij a Naděžda Nikolskaja, tělocvičným názvoslovím popsal J. Kutina. Kč

- „ 4. St. Stuna: **Tělocvik mládeže se zpěvem.** Příručka podle nových osnov tělesné výchovy na národních školách. Kč 18.
- „ 5. B. Hovorka: **Tělocvičná směs.** Pro 9 dorostenek nebo členek. Kč 4.—.
- „ 6. Černovský a Koukolíčková - Včala - Kuchler: **Troje společná cvičení pro župní slet. Luky (žáci).** — **Praporce (dorostenci).** — Společná mužů a žen. Kč 6.—.

Ročník XVII.

- Sešit 1. A. Očenášek: **Rytmické hry dětské.** Díl I. Kč 8.—,
- „ 2. Očenášek - Holečková: **Polednice, Obžinky a jiné rytmi-
cké výjevy.** Ze sletové scény „Kde domov můj?“ Kč 8.—.
- „ 3. B. Holečková: **Světový kongres Společnosti národů.** Ta-
neční rej kostymní pro šibřinky, akademie, divadla a pro-
vedení ve volné přírodě. Kč 14.—.
- „ 4. J. Kutina: **Večer na lesní mýtině.** Žertovná a náladová tělo-
cvičná scéna kostymní pro děti. Kč
- „ 5. Jar. Vodička: **Devítice.** Podílové vystoupení pro žáky. Kč 4
- „ 6. Prof. Ant. Kolovrátek: **Blaničtí rytíři.** Tělocvičná scéna
pro žáky. Kč 4.—.

Ročník XVIII. (1928)

- Sešit 1. Univ. prof. dr. Č. Zíbrt: **Mikulášská hra — Dětský Mikuláš
v rodině.** Dvě mikulášské scény prstonárodní. „Českoslo-
venského národopisného roku“ svazek I. Kč 6.—.
- „ 2. Univ. prof. dr. Č. Zíbrt: **Veselé vánoční hody (Zimní večer
na vsi. — Živé jesličky.** — Valaši s betlemem na Sloven-
sku.) Tři scény prstonárodní. „Československého národopis-
ného roku“ svazek II. Kč 10.—.
- „ 3. Univ. prof. dr. Č. Zíbrt: **Stáročeské a lidové hry masopustní.**
(Tragedia Masopusta. — Saličk. novočeská. — Salička sta-
ročeská. — Hádka Masopusta s Postem. — Vítězství
Posta nad Masopustem. — Here, here, já pronobus (maso-
pustní zábava). — Pochovávání Bakusa.) Sedm scén prsto-
národních. „Československého národopisného roku“ sva-
zek III.
- „ 4. Univ. prof. dr. Č. Zíbrt: **Obžinky.** Obrázky ze života lidu
československého, upravené v divadelní výjev na jevišti nebo
v přírodě. „Československého národopisného roku“ sv. IV.
- „ 5. Univ. prof. dr. Č. Zíbrt: **Posvícení.** Obrázky ze života česko-
slovenského, upravené v divadelní výjev. „Československého
národopisného roku“ svazek V.
- „ 6. Božena Holečková: **Prostná s balonkem pro žákyně.** Pro
veřejná cvičení. Kč 4.—.
- „ 7. Míla Černá: **Prostná dorostenek.** Pro veřejná cvičení. Kč 4.
- „ 8. A. Očenášek: **Rytmičké valčík č. 3.** Kč 4.—.
- „ 9. A. Očenášek: **Rytmičké valčík č. 4.** Kč 4.—.

(Sbírka „Besední pořady“ vychází v 6—12 sešitech ročně. Roze-
brané svazky budou během t. r. doplněny.)

BESEDNÍ POŘADY V PRAZE-NUSLÍCH II.,

Benešova tř., č. n. 76.

Náš program: Povznést úroveň našich podniků a zábav a usnadnit jejich pořádání.

PŘÍRUČKY

pro tělocvičné akademie, besedy členské, dorostové i žákovské, veřejná cvičení, slavnosti, zábavy, šibřinky, divadla, scény ve volné přírodě atd.

Příručky vycházejí šestkrát až dvanáctkrát za rok. Letos již XVIII. ročník (1928). Obsah ročníků viz v předchozím seznamu.

Kostymové oddělení „Besedních Pořadů“.

Veškeré scény a hry, jež vydáváme, zároveň dle návrhů umělců kostymově vypravujeme a kostymy zapůjčujeme. Na př. zapůjčíme:

Pro ženy a dorostenky: K „Reji poklusové“ kostimy rusa a lek a vodníka. Pro „Útvarová prostná 9 dorostenek“ (od J. Kutiny) řízy orientálně stylisované. Ke „Cvičení se závoji“ bílé i barevné řízy a závoje. K „Lesklým tyčím“ a p. černé svetrové úbory s dlouhými rukávy. K „Reji s tamburinami“ kroje španělských tanečnic s pestrými šátky s tránsními a tamburinami. Pro **rytmické reje** (Rytmičky valčík, Ryt. rej sedmy, Rejová prostná v kruhu atd.) řízy ve všech barvách. K „Reji taneční“ (šátečkové) národní kroje. Ke „Cvičení se světelnými kuželi“ světelné kužele. Ke skladbě „Půvaby roku“ kostimy: Jaro, Léto, Podzim, Zima a olivové řízy ostatních cvičenek.

Pro muže: K „Reji diskobolů“, k „Reji šestibojců“, ke „Cvičení se šavlí“, ke „Skupinám“ atd. bílé nebo černé úbory cvičební.

Pro muže i ženy: Pro „Ruské národní tance“ ruské nář. kroje (bojarský pro muže i ženu, venkovský pro muže i ženu, k ukrajinskému kozácku pro muže i ženu, lezhinský pro muže i ženu).

Pro dorostence: K „Tanci beduinů“ kostimy beduinů.

Pro žactvo: Dětské kostymky všech druhů: barevní motýlci, sněžní skřítkové, lesní skřítkové, sněhulácci, sněhulky, květinčky, zvířátka atd.

Celé kostymové výpravy dětských her: K „Zimní pohádce lesa“ (rampouchy, sněhové vločky, sněhulácci, květinčky, sněhulák). Ke hře „Sirotek“ (Furie války, andílci, sněžní skřítkové atd.). Ke hře „Malý kouzelník neb Král Lávr“ (král, holič, matka, šumař, pážata). Ke hře „Koblížek na vandru“ (koblížek, kocour, pes, zajíc, vlk, medvěd, liška). Ke hře „Budulínek“ (Budulínek a 4 lišky). Ke hře „Blaničtí rytíři“ (vojáči s puškami). Ke hře „Bubeníček“ (vojenští bubeníci s bubínky, malé selky). Ke hře „Večer na lesní mytině“ (skřítkové, motýlci, květinčky, muchomůrky, vlk, liška, medvěd, zajíc).

Celé kostymní výpravy Zibrtova „Československého národopisného roku“, pořízené podle rad a zkušeností autorových.

Šibřinková ústředna „Besedních Pořadů“

dodá k šibřinkovým scénám:

nácvičné texty — klavírní doprovody — orchestrální rozepsaný materiál — umělecké pozvánky — šibřinkové dopisnice — kostýmové výpravy.

Celé kostýmové výpravy scén:

„Z říše hmyzu“ (běláskové, žluťáskové otakárci, babočky, můry, vosy, vážky, svatojanské mušky, muchomůrky, jepice, sólový motýl, luční koníci, cvrčkové, pavouci, čmeláci atd.).

„V džungli“ (orchideje, tropičtí motýli, kolibříci, rajky, papoušci, opice, slunce, paprsky sluneční, modrá rajka, měsíc atd.).

„Na nivách Marsu“ (hvězdáři, venkovanky, ceremonář, dvorní dámy, rytíři, Mars v plné zbroji, musy, vojákci, planety Merkur, Venuše, Země, Mars, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun atd.).

„Polární sen“ (polární slunce, paprsky sluneční, polárka, rackové, rampouchy, sněhové vločky malé, sněhové vločky velké, sněhové koule, hvězdy, námořníci, bílí polární medvědi atd.). K této scéně zapůjčí se též původní scénická dekorace.

„Slet v pekle“ (čerti, čertice červené čertice černé, Satan, pekelní ministři, vrchní obřadník pěkelský, borci černí, borci bílí, ministrpresident, babka pekelná, židák, krčmář, burš, frajerečka, šohaj, stařenka atd.).

„V boj za naše hory!“ (kněžna hor, lesní víly, skřítkové, turisté, chodská děva, krčmáři, medvědi, cigán atd.).

„Světový kongres společnosti národů“ (maharadža, maharadžův miláček, odalisky, bajadéry, Španělky, Italové a Italky, Angličané a Angličanky, Čiňanky, Holanďanky, Černoši, Guinejci, Indiáni, Carmen a toreador, Kolombina a paňáca, lokajové, komorné atd.).

„V tajemných hlubinách oceánu“ (Jubilejní šibřinky Sokola I. smíchovského. Choreografie od primabaleriny Nár. div. v Praze pí. Klimešové-Máchové.) Kostýmy: chaluh, korálů, mušlí, krabů, pavouků, sasaneček, lastur, koníčků, vlnek, řas, rybiček, medus, hvězdic, víl, trávy atd.

Publikace „Besedních Pořadů“ poctěny v oboru tělovýchovy na všeobecné zemské výstavě v Kroměříži diplomem a stříbrnou plakétou.

Úplný seznam s posudky na požádání zdarma.

Adresa objednávek:

„BESEDNÍ POŘADY“, Praha-Nusle II., čp. 87.

Několik výňatků z pochvalných uznání kostýmovým výpravám.

Kostýmová výprava „Zimní pohádky lesa“ byla pěkná, všeobecně se líbila, byly jsme plně spokojeny. Rovněž s chitony růžovými se závoji a s chitony bílými. Bož. Laibnerová, náč. „Sokola“ v Hluboké n. Vlt.

Kostým k „Útvarovým prostným pro 9 dorostenek“ jsou velmi pěkné a všeobecně se líbily. „Žáby“ radostí skákaly, když je uviděly. Za „Sokol“ v Kunštátě Krasický.

Z usnesení schůze správního výboru naší jednoty vzdáváme Vám za pečlivé a levné propůjčení kostymového souboru pro šibřinkovou scénu „V džungli“ upřímné díky. Za „Sokol“ v Kyšperku Jos. Vrbický, starosta, Fr. Papáček, jednatel.

Považujeme za svou povinnost poděkovat Vám za ochotu, s jakou jste nám vyšli vstříc, jakož i za dobrou radu pro ráz šibřinek. Scéna „V džungli“ se všeobecně líbila a docílila plného úspěchu. Pořadatelský odbor „Sokola“ v Berouně v Č.

Děkujeme Vám za ochotu, jakož i výhody, jichž se nám dostalo co jednotě menšinové, můžeme Vám s radostí sdělit, že kostymová výprava scény „V džungli“ se velice líbila a byla i Němci značně obdivována. „Sokol“ Horní Litvínov.

Přiznat musím, že scéna „Na nivách Marsu“ velice se líbila a žádáno, aby zase něco podobného příště se pořádalo. Za „Sokol“ ve Strážnici Píza Jan, náčelník.

Scéna „Na nivách Marsu“ se velice líbila! Za „Sokol“ v Rokycanech V. Černovský, náčelník.

Ředitelství I. měst. školy dívčí v Kladně děkuje za zapůjčení pěkných kostýmů rusalek s vodníkem.

Poneváž takéto scény („Na nivách Marsu“) členstvo rado cvičí a obecnstvu sa toto páčí, budeme v krátky čas nacvičovať inú scénu, o požičanie ktorej Vás budeme prosit'. Robotnícka Telocvičná Jednota v Turčianskom Sv. Martine. Prieložný, jednatel.

Ředitelství občanské školy chlapecké ve Vys. Mýtě děkuje co nejsrdečněji za vzácnou ochotu, s níž jste vyšli škole vstříc. Poznali jsme vysokou úroveň uměleckou Vašeho závodu, mírně podmínky Vaše a přátelské jednání. Neopomeneme Vás oprávněně dále doporučit i sami též i příště se na Vás obrátíme. Vašemu závodu zdar a rozkvět! F. Janda, ředitel.

Děkujeme za zapůjčení krojů k „Reji s tamburinami“. Tyto Vaše kroje přispěly značnou měrou k úspěchu akademie. Radost našich slovenských sokolských dětí byla veliká, neb se všemu obecnstvu velmi líbily. Za to dík Vám! „Sokol“ Poprad-Velká.

Odesílající kostymy ze hry „Sirotek“, jakož i orchestr. materiál, děkujeme za ochotu nám prokázanou a sdělujeme, že jsme byli plně uspokojeni. „Sokol“ v Souši. Lankaš, jednatel.

Hra i kostymování „Koblížka na vandru“ se velice líbilo jak dětem, tak i dospělým. Zasíláme fotografie z představení. Ředitelství ob. a měst. školy v Mýtě u Rokycan. J. Lukeš, ředitel.

S vďakou Vám vraciame tie chitony a dúfame, že nám bude aj po druhé ochotni požičať zas, keď budeme potrebovať. Moc sa to každému ľúbilo a najviac tým dievčatom v tech chitonoch. S pozdravom Mariena Tišov, náčelníčka, V. B., Slov.

Děkuji za spěšné zaslání krojů. Dorostenky se strachovaly, že budou muset cvičit v obvyklých cvičebních úborech. Radost jejich z došlých krojů neznala mezí, byly by objímaly celý svět. „Sokol“ Hodolany, M. Kovalčíková.

Vracím kostýmy Jaro, Léto, Podzim, Zima, které jsou opravdu pěkné, a děkuji vroucně za ochotu, s kterou jste mi vyšli vstříc. Milena Vaněčková, Mirotice.

Kostymová výprava i dekorace scény „Polární sen“ se líbily a pro příští rok zajímají se o totéž jednoty v Ústí a Krásném Březně. „Sokol“ Trnovany, Fr. Ruffr.

Kroje byly pěkné, všeobecně se líbily. „Sokol“ Velká u Strážnice.

Posudky denních a odborných listů, týkající se provedení nebo knižního vydání tělocvičných i jiných prací, vyšlých tiskem v „Besedních Pořadech“.

Univ. prof. Dr. Č. Zíbrt: **Mikulášská hra. Dětský Mikuláš v rodině.** — **Veselé vánoční hody.** Dvě pozoruhodné práce. První obsahuje „Mikulášskou hru“ a „Dětského Mikuláše“ v domácnosti, mimo autorovu předmluvu, v níž vzpomíná svého rodiště Kostelce nad Vltavou na Milevsku a svého dědouška (nahrazujícího mu záhy zemřelého otce), a opatřena jest pozoruhodným obrázkem dědouška a babičky Zíbrtových se šestiletým sirotkem „Vincíkem šenkýřovým“ z dolejší hospody v Kostelci n. Vlt., jak se dodnes prof. Dr. Č. Zíbrt svým známým podepisuje a tím ke svému jménu ze svého mládí se hlásí. — Druhá knižní práce jeho, opatřená snímkem z posledních jeho let a opět s vřelou vzpomínkou na svoje rodiště a babičku (nahrazující mu též záhy zemřelou matku), obsahuje: „Zimní večer na vsi (slévání olova, Lucky, chození s kolébkou, Peruchy, Barborky, Ometačky, Kališ, Bu-kači, Tři králové, Klíba), pak „Živé jesličky“ od živých figurek sehrané, z let čtyřicátých 19. století, a „Valašs béttlemem na Slovensku“ s 21 písněmi. — Všechny tyto starodávne zvyky, z nichž mnohé vzaty jsou přímo z milevského kraje, upraveny jsou ve formě snadných a velice živých divadelních výjevů, určených pro pořádání různých večerů, zábav, mikulášských nadílek, národopisných besed, jesliček, obzinek, pomlázek, posvícení, masopustních mumrajů a pod., vše podle dlouholetých studií autorových. Obě tyto práce mají trvalou cenu nejen kulturně historickou, ale i životně proveditelnou tím, že staré lidové naše zvyky a obyčeje předvádějí nám před oči dramatickými výkony a skutečností. Obě knihy, opatřené obrázky (mezi jinými i bývalého milevského učitele Štěpána Dvořáka a bývalého učitele kučerského Fr. Racka), jsou cennými dvojnásob: osobou autorovou a svým prostředím. Jsme vděční za ně a přejeme si, aby všude byly nejen čteny, ale též hrány, aby tak vykonaly svůj veliký úkol: oživení naší krásné minulosti, našich českých zvyků, her a obyčejů. (Frant. S. Paukner v časopisu „Vltavské Proudý“, Roč. VII. č. 3.)

Univ. prof. Dr. Čeněk Zíbrt: **„Veselé vánoční hody“.** Zasloužilý universitní profesor Dr. Čeněk Zíbrt, který svou neúnavnou pílí a mravenčí pracovitostí zachránil nám dnes téměř všude i na venku vymizelý národní svéráz, věnoval vždy mnoho času studiu doby vánoční. Vezměte do rukou kterékoliv vánoční číslo „Českého Lidu“ (a jest jich už 28), tu s nemalou rozkoší budete pročítati v každém řadu vzácných článků, dýšících pravým kouzlem Vánoc; jsou to vzorné vánoční sborníky s obsahem tak přepestrým a přebohatým, při tom bezvadným, že se jim žádné číslo časopisů a novin nevyrovná; spočítejte, co jen krásných koled, zvyků a obyčejů vánočních zachránil nám ze všech koutů republiky a uložil ve svém časopise, věnovaném národopisu. Takto máme

je zachráněny alespoň knižně, když mnohé už nadobro vymizely. Vzácný tento pracovník a zachránce naší vánoční národní poesie i prosy sleduje knihou „Veselé vánoční hody“ ještě jiné cíle, než **jen snad zachraňovací. Rozmnožil svůj program ještě o úkol vzác-**ného významu — bojovati proti sprostotě a surovosti našich nynějších „zábav“ a vyhladiti je věrným napodobením starých obyčejů, obchůzek lidových v duchu přísně mravním. Zvláště poslední knížečka to krásně vyjadřuje ve svém úvodu, kde se dovídáme, s jakou láskou k obyčejům starým byla psána. Zíbrt mezi jiným praví: „Jiní spisovatelé píší svoje paměti, já místo paměti zobrazuji svoje zažitky a dojmy přímo divadlem. Co v této knize píš, to všechno jsem prožil. Koledou jsem chodil, bál jsem se Lucke, Barborek, Perucht, Ometaček. Poslouchal jsem jich mravné rady, přijímal od nich za to, že jsem se modlil, ořechy, jablíčka. Když jsem se nechoval dobře, podle jejich výslechu, byl jsem podělen uhlím, shnilými bramborami a vymrskán jejich metličkami. Jako synek šenkýřův podával jsem klíbně pod plachtu máz piva a od babičky půl bochníka chleba a překvapen rozeznal jsem v přítmí, že příšera ta, která dětem za mlhavých zimních večerů tolik strachu a hrůzy naháněla, byl vlastně pod plachtou „Mikátík“, „Honzíček Mikátův“, jak přišel s vojenskou dragounskou čepicí z vojny, a „Podušťák“, „Franta Poduškův“, co umí tak hezky tancovat a hrát na harmoniku. Mezi Luckami a Barborkami poznával jsem „Racíce“, Marjánku Rackovou, která si vypůjčila rochetku a kvadrátek od starého rozbroukaného kostelníka...“ Dle těchto svých vlastních zažitků filmuje nám Zíbrt velmi živě a dramaticky celý život předvánoční a štedrovecerní a tak srdečně a teple, že to až překvapuje u vědátora, po léta sloužícího přísné vědě, jak mistrně vtělil v roucho musy divadelní kus svého života. Vzpomíná i jak se mu při slévání olava ulil kvadrátek a babička ihned předpovídala, že jest mu souzeno býti knězem. Vedle žertovných „Zimních večerů na vsi“ (Slévání olava. Lucky. Chození s kolébkou. Peruchy. Barborky. Ometačky. Kališ. Bukači. Tři králové. Klíbná) přechází k jemným „Živým jesličkám“ od živých figurek sehraným z let čtyřicátých 19. století. Za dětských let svých sám v živých jesličkách hrával a jsa tudíž sám živou figurkou z jesliček a dobrým zpěvákem i hudebníkem, věnoval této hře největší pietu. Třetí díl knihy zabírá koledování Valachů a Slováků s betlemem, dramatickými výstupy a 21 písněmi. Jest tu opravdu shrnuto mnoho vánočního půvabu, jež potěší a rozradostní každého, kdo jen aspoň trochu zachoval si cit pro krásu a dobro. (A. Šorm v časopise „Naše Listy“, roč. XXXVII., č. 21.)

A. Oč en á š e k: **Rytmické hry dětské.** I. díl. Hry napodobivé, pohyby přirozené, snadné. Děti je rády cvičí. Vhodné zejména pro cvičení venku. Procvičí se v nich základní tělocvičné pohyby. Jméno Očenášek samo doporučuji. („Škola měšťanská“, roč. XXX. č. 17, str. 469.) — Pro děti útlého věku je tu sbírka cviků (her), jež napodobují činnosti a na tělesný i duševní rozvoj dítěte mají silný vliv. Toto napodobení práce probouzí i dětskou fantasi, jako: zvony, hodiny, železnice, mlejnek atd. 11 her těchto bude škole elementární i mateřské vítáno jako popud k vlastní tvořivosti. („Časopis čsl. obce učitelské“, roč. VIII., č. 14., str. 252.)

St. Stuna: **Tělocvik mládeže se zpěvem.** Má přednosti známých prací Stunových: Řídí se požadavky nových osnov, obsahuje množství příkladů pro přímou praxi, je založena na obšáhlych znalostech cílů a prostředků tělesné výchovy i dětské duše, podporuje projevenou tvořivost naznačenými obměnami i produševněním cviků. Doporučujeme. („Školské reformy“, roč. IX., čís. 8., str. 255.) — Veškeré cviky nápravné a cvičení prostná (se správným dýcháním) zpracovává autor ve formě hry nebo zpestřuje zpěvy. Množství cviků na velký počet písní (93!) poslouží všem školám i těm, které mají jen palouk nebo kousek letního cvičiště, jakož i učitelům (kteří sami necvičí), poněvadž jsou doprovázeny obrázky instruktivními (skeletovými). („Škola měšťanská“, roč. XXX., č. 18., str. 490.) — Z praxe vyrostla tato příručka a přináší mnoho motivů pracovních; autor dobral se k pojetí tělocviku na podkladě psychologie dítěte a vyhovuje cvikem dětské hravosti, jež má ovšem hluboké důsledky v životě. Zpěv jako prvek rytmický je spojen s tělovýchovou zcela přirozeně, a děti zvláště. Zpěvná skupina provází cvičení nebo hru, není radno současně cvičit a zpívat. Doporučujeme pro školskou praxi. („Časopis čsl. obce učitelské“, roč. VIII., č. 14., str. 252.) — Příručka podle nových osnov tělesné výchovy na národních školách. V úvodě zmíní se spisovatel o významu zvláště některých cvičení, podává jednoduchý metodický návrh cvičební hodiny a pěkně hodnotí hru, kroužení paží, cviky v lehu, taktování a cviky dechové. Předností knihy jest, že mnohá cvičení metodickým postupem seřaděna jsou ve skupiny a s určitým obsahem dějovým, který přimyká se buď na šťastné říkanky, nebo k obsahu písně, takže těchto celků vhodně dá se použítí k obohacení programu besídek žákovských nebo na paloučku při vycházkách a výletech. Kniha má na 140 stran, 400 obrázků. Školám i cvičitelům žactva ji doporučujeme. (Časopis „Sokol“, roč. LIV. č. 7—8.)

J. Kutina: **Rej s guirlandou.** Dorostenky zacvičily rej s věncem ve zvláštních úborech velmi pěkně, přechody k různým útvarům a poskoky byly plynulé a ladně provedeny. Rej skončila půlkruhovitou skupinou s nadpisem „Zdar prezidentovi“, což nemálo přispělo k slavnostnímu rázu besedy. (Z tělocvičné besedy, 7. III. 1925, pořádané na počest 75. narozenin presidenta republiky v Nár. divadle v Košicích a opakované 15. III. 1925, opět před naplněným divadlem. „Sok. Besedy“, roč. 1925, č. 5., str. 75.)

J. Kutina: **Rej rusalek, (Rej poklusová s vločkou valčíkovou).** Rej napsána byla jako scénický melodram „Nocturno“, tedy s doprovodem slovním. Tento slovní doprovod svým myšlenkovým obsahem dává podklad zpracování tělocvičnému. V prvním oddílu reje (takt 2/4) rusalky rozestírají podle lidové pověsti po lesní lučině síťovou osnovu, soukanou vodníkem. Symbolické opřádání lučiny, tvoření geometrického složitého systému síťoviny, znázorněno rejí útvarovou směrovou. Podvlečení vláken znázorněno podběhy pod spojenými pažemi; bloudění čarovnou sítí znázorněno

čtveřicí, podbíhající v proplétavé křivce pod spojenými zdviženými pažemi ostatních cvičenek v kroužku stojících; zdrhnutí sítě a chycení v síti znázorněno závěrnou skupinou tohoto dílu reje (vnější kruh v kleku obepíná vnitřní cvičenky, jež se vztyčily a vzpažily zevnitř za současného záklonu). Následuje střední oddíl reje (takt 3/4), kde pro politovná slova rusalek o lidském osudu vzat motiv pohoupávání pažemi (jako matka ukolébáním konejší dítě) a pro radostný zásvit v bolu (na slova: „nemohou-li spolu žít, mohou spolu umírat“) motiv: vnější cvičenky pod vztaženou ochrannou paží vnitřních cvičenek víří v kruhu. V třetím oddílu reje (takt 2/4) rusalky sbírají síť („odmotávání zauzlin“: jeden řad v kleku odmotává, druhý obíhaje odvinuje, s vystříháním řadů) a odvádějí s něžným konejšením (dvojenky vzájemně se drží v pase) ty, kdož se „odevzdaly jejich moci“. Malé stanutí: „pohled do hlubin, při němž život uhasíná“ (při slovech „ve hlubině krásné síně“ — dvě čtyřčlenné skupiny s úklonem cvičenek zevnitř, vnější ruce v odpažení ukazují do hlubin, vnitřní ve vzpažení zevnitř jakoby se zachytávaly — hudba i zpěv ztichají do pianissimi) a následuje „brána“, symbolisující vstup do tajemného neznáma (při slovech rusalek „mír a klid u nás“). Rej končí seskupením na motiv účasti a lásky při slovech „koho kletá zloba světa k zoufalosti umučí, najde blahé zapomnění v našem náručí“. — V „Nocturnu“ podána lidová pověst o rusalkách za lidové písněového doprovodu, vloženého mezi melodramatický prolog a epilog, a tělocvičné zpracování budováno na lidových motivech jednoduchou technikou lidové tvorby. Ze toto řešení je blízké lidovému citění, prokázal obecný zájem, vzbuzený při obojím provedení 19./II. 1922 i 2./IV. 1922 o akademii v Tylově divadle v Nuslích. (Skladba sama provedena po prvé 7./III. 1915.) („Sokolice“, r. X., str. 78.) — Rej ladně elegantně zacvičená, plná graciálních pohybů a postojů, byla pěknou ukázkou cviků, při nichž dochází úplatnění svěžest mládí. Cvičenky je předvádějící byla mladá švižná děvčata, která lehce dotýkající se půdy, budila skutečně dojem tančících rusalek. (Č. Slovo“, 4./IV. 1922.) — Rej osmi dorostenek v blankytných a růžových chitonech, vyznamenávala se ladnými obrazy a něžnou konečnou skupinou. („Čas“, 4./IV. 1922.) — Poklusková rej dorostenek dala vyniknouti pružnosti a švižnosti mladistvých těl dívčích, od dětství pěstěných tělocvikem. Rej, zvláště místy se vyznačující působivými změnami útvarů, těžila i barvitě z výměny a střídání růžové a blankytné barvy říz cvičenek. („Nár. Listy“, 4./IV. 1922.) — Poslední číslo tělocvičné byl „Rej rusalek“ s hudbou Pospíšilovou („Nocturno“). Tušili jsme, že číslo toto bude nejkrásnější a nejpůsobivější, proto určeno bylo za vystoupení závěrečné. Dojem připraven již přílehlavou scénérií lesa s vodníkem, stupňován melodramatickým přednesem za scénou, sborem rusalek a vyvrcholem tancem a rejem jich. Měnivě jejich reje při svitu měsíce uváděly nás do ovzduší přímo pohádkového. Není divu tedy, že zde také projevila se chvála obecnstva nejhlasitěji a nejoblíbeněji. („Sestra“, r. I., č. 3.) — Jako poslední číslo předvedený „Rej rusalek“ v přílehlavé scenerii, s doprovodem zpěvním i melodramatickým, sám o sobě švižný a působivý, co nejlépe doplnil program. („Sestra“, r. I.)

J. Kutina: „Beseda tělocvičných rejí a skupin.“ Obsahuje 12 různých tělocvičných skladeb s množstvím obrázků. Lehounké doprovody usnadní jistě použití těchto vhodných prací. Pěkné tyto příklady mohou též být vzorem pro vlastní tvorbu našich cvičitelů. („Cvičitelka“, r. II., str. 252.) — Místo předmluvy nabádá autor k tvořivosti, více doporučuje použití národních písní a vhodně poučuje, jak nutno je voliti. Dílko vlastní obsahuje 12 prací, z nichž je 6 rejí a to: květin, s tyčemi a koly, sněhuláčků, s různostmi, sněhulek a rohovnická, čtvery skupiny: s rákosovými švihadly, vysoké, na židlích a na koních, jedna skupinová prostná, a jedna živá sousoší (sněhulky). Zdařilé práce, z nichž tři jsou žakovské, provázeny jsou četnými vyobrazeními, jmenovitě reje přesnými půdorysy. Ke konci připojeno je 7 stran notových nápěvů národních písní a několik příkladů besedních pořadů. Doporučujeme více knížku našim cvičitelským sborům, neboť najdou v ní příklady hotových prací, ale též návod k vlastní tvorbě, kterou autor snaží se podnítiti a k níž poskytuje hojně podnětů. („Cvičitel“, r. III., str. 24.)

J. Kutina: „Rej taneční“ („Šátečková.“) Pak přišlo k slovu svěží, radostné mládí: dorostenky zacvičily, vlastně lépe řečeno, zatančily šátečkovou rej, znázornění lidových písní. Jistě každý přímo omládl při pohledu na ně, což jim doznával i bouřlivý potlesk, nutící je opakovati. („Sestra“, r. I., č. 2.) — Jednoty sklízely zasloužený potlesk, neboť cvičeno vesměs dobře, s porozuměním tělocvičné látce i hubbě, úbory i kroje ladné a dobré. Zvláště Jablonec („Rej šátečková“) byl obecnstvem nejlépe přijat. („Sestra“, r. II., č. 8/9.) — Všechny body pořadu byly vzorně provedeny. Pravou bouří nadšení způsobil zjev dorostenek při šátečkové reji. Oděny byly vždy jedna v chorvatský a druhá v československý kroj. Nádherné barvy krojů, pěkná cvičení, krásná melodie písní a mládí dorostenek — vykonalo pravé divy. Musilo být opakováno. (Z tělocvičné akademie materské sokolské jednoty v Bělehradě, Jugoslaviie, konané 6./IV. 1924. Časopis „Sokol“, r. 1924, str. 129.)

Jan Kutina: „Rej diskobolů.“ Velmi zdařilým bylo vystoupení večerní. Zejména upoutal „Rej diskobolů“ od Kutiny, předvedený Sokoly, kteréžto číslo původností a účinnou kombinací antických a moderních prvků diskobolových a velmi dobrým provedením za doprovodu přiléhavé hudby Roobovy vzbudilo bouři pochvaly četného obecnstva. (Večerní vystoupení o V. jubilejním sletu bulharských Junáků v Sofii. 16./IV. 1924. Ref. čas. „Sokol“, č. 7/8., r. 1924, str. 194.) — „Rej diskobolů.“ Vystoupení diskobolů bylo pro Sofii něčím novým a pečlivě provedení přineslo bohaté ovoce. Očekávání obecnstva bylo předstiženo, ba možno říci, že i cvičenci sami sebe překonali. Hledišť, tímto číslem počínaje, pozdravovalo pořád ohnivěji. („Sokol“, r. 1923, str. 267.) —

J. Kutina: „Společná cvičení s kopími.“ Pěkná byla cvičení dorostu s kopími, na dobrou myšlenku cvičení se zbraní: I. oddíl: Buď připraven! II. oddíl: Skrytí se nepříteli, plížení, výzvědy, překvapení a zahnání nepřítelů. III. oddíl: Znovu v boj, korunovaný úspěchem. („Lidové Noviny“ [brněnské], 4./IV. 1922.) — Dorostenci

zacvičili bohatýrská cvičení kopími. („Národní Politika“, 4./IV. 1922.) — Dorostenci s kopími ve 3 oddílech předvedli ukázky boje touto dnes neobvyklou zbraní zdařile. („Národní Listy“ 4./IV. 1922. — (K vydání tiskem.) Práce tato je pěkná, byť ne nelehčí! Podána velmi vhodně, plno pokynů podrobných. Hodí se i pro dorost. („Sokol“, r. 1923, str. 23.)

J. Kutina: „**Rej andílků**“ (pro 8 žáků). — „**Rej sněžných skřítků**“ (pro 6 žáků a 6 žáků). Práce svoje, jako vždy, autor doprovází přehlednými půdorysy, jichž jest v knížce 64. Ctitelé Kutinových prací uvítají tuto práci jistě s pochopením a radostí. („Věstník Sokolský“, r. XXVI., str. 553.)

Pavel Dobšinský: **Prostonárodní hry slovenské**. Po úvodním slově J. Kutiny následuje 14 her zimních od vánoc do jarní rovnodennosti, 56 her jarních a letních a 23 hry podzimní. Lidové hry slovenské podány jsou v původním znění (slovensky) a aby nevznikly nikde pochybnosti z neznalosti jazyka, připojila redakce obsáhlý slovníček. Časové srovnání her je velmi praktické a co zvláště činí je cenným, jest šťastné zachycení lidových zvyků. Velmi zajímavá je tato sbírka, která neměla by chybět v žádné knihovně odborné. („Cvičitel“, r. IV., str. 23.)

Václav Kadeřábek: **Soudobná cvičení dvojic na bradlech nízkých**. Velmi dobrým a zajímavým pokusem o ukázkou metodického postupu bylo vystoupení dorostenců. („Nár. Listy“ 26./XI. 1923.) Velmi dobří byli dorostenci ve cvičení dvojic na konci bradel. Cviky voleny tak, že každá následující dvojice navazovala na cviky dvojice předcházející a poslední zacvičila celou sestavu. Měla tím být podána ukázka metodického náviku sestavy. Každá sestava končila se skupinou. Myšlenka tato byla nejlépe patrna při sestavě druhé. Skupiny byly zdařilé, poslední dosti smělá. („Lid. Noviny“ 26./XI. 23.) — Posledním bodem před přestávkou bylo soudobé cvičení dorostenců na bradlech. Cviky byly voleny tak, že každá následující dvojice navazovala na cviky dvojice předcházející. Poslední dvojice zacvičila pak sestavu konečnou. Každá sestava končila skupinou, stavěnou s lehkostí vlastní jen odvážnému mládí. Cviky byly dosti nesnadné, a přece dorostenci ukázali, že jsou v pevné ruce. („Č. Slovo“, 26./XI 1923.)

M. Kadeřábková: „**Hra s panenkami**“ pro nejmenší žákyně. Osm malých děvčátek, z nichž nejstarší snad navštěvuje „již“ první obecnou, oblečených bíle jako družičky, předvádí svoji hru s panenkami. Tak milé, hřejivé, vystoupení! Maminky, a zvláště ty, kterým „ty naše nejmenší“ říkají máma, zaslzely. Maličké nestarají se o diváky, nevědí ještě, co jest to tréma a tak zabrány ve hru, laskají, hýčkají svoji panenku zcela nenuceně, tleskají ručkami do taktu, usmívají se blaženě. Vžíváme se s nimi do těch dávno minulých chvil a jsme šťastni s nimi. („Č. Slovo“, 4./IV. 1922.) — Pořad akademie šťastně počal rozkošnou hříčkou nejmenších poupátek sokolských: hrou s panenkami, kterou s celou vážností a skoro mateřským uvědoměním předvedly droboučké dívenky (12), sotva více než pětileté, samy ještě miloučké panenky buclatých růžových tvářinek, načechraných vlásků, nadýchnutých šatečků. Jich rytmické pohoupávání a uspávání panenky, mateřsky opravdové, přísný trest a na obrátku zvučné polibky v

taktu hudebního doprovodu, vzájemná návštěva a na konec vážný odchod s miminkem v náručí, nezůstavily v celém naplněném hledišti jediné tváře bez úsměvu. („Nár. Listy“, 4./IV. 1922.)

M. Kadeřábková: „**Cvičení pro žákyně na dvou kladinách**“. Cvičení žákyn na kladinách bylo velmi zdařilé, jak co do skladby tak i provedení. („Č. Slovo“, 4./IV. 1922.) — Cvičení žákyn na dvou kladinách při hudbě K. Matějovce bylo jednoduché, soustavné a podle pravidel rytmických skládané. Střídal se pohyb vláčné s rychlejšími, jak u paží, tak u trupu, k tomu ladné výstupy na kladiny a seskoky dolů. Cenné cvičení. („Sokolice“, roč. X., strana 62.)

M. Kadeřábková: „**Sněhurky**“. (Rej devítice se sněhovými koulemi.) Sněhurky cvičitel. sboru žákyn cením jak skladbou cviků, v níž krásně užito dvojího rytmu, tak dokonalým provedením i roztomilou a výborně řešenou hudbou od K. Matějovce. („Sokolice“, r. X., str. 62.) — Sněhurky, předvedené cvičitelským sborem pro žákyně, řadí se důstojně k poklusové reji dorostenek. („Č. Slovo, 4./IV. 1922.) — Sněhurky, cvičení žen s bílými koulemi na motouzech (obměna kuželů), bylo syté vířivým pohybem a růzností obrazců. („Čas“, 4./IV. 1922.) — Sněhurky, kroužení žen bílými koulemi „sněhovými“ (sněžné bílý háv budí illusi přiléhající názvu) v různých útvarech a dobré souhře plně uspokojily. („Nár. Listy“, 4./IV. 1922.)

Dr. Mir. Klinger — V. Kadeřábek — J. Novák: „**Útvarová prostná pro 8 mužů**“. Jedním z nejvýraznějších čísel byla prostná mužů o čtyřech oddílech. Znovu lze tu potvrditi starou pravdu, jak krásnou a zároveň tělocvičné vydatnou věcí jsou prostná. Oddíl 1. obsahoval působivě řaděné prvky z t. zv. „růzností“ (přeskoky, přemety, kotoule a pod.), ve 2. prostná v řadu, ve 3. rohování, ve 4. zápas. („Čas“, 4./IV. 1922.) — Prostná mužů velice nesnadná, neboť co doba, to pohyb, byla plna nesnadných, ale vydatných poloh. Cvičenci vesměs mladí, vypracovaných těl, podají nám jistě při nejbližší příležitosti výkony neméně krásné. Je v nich dobrý základ jednoty k budoucí práci. („Č. Slovo“, 4./IV. 1922.) — Co do secvičenosti byla „světelným kuželům žen“ rovna prostná cvičení mužů o čtyřech oddílech. První obsahuje různosti, druhý cvičení prostná v řadu, třetí rohovnický v útvaru bojovním a čtvrtý je školou zápasu. I toto cvičení lze jen pochváliti. („Lid. Noviny“, 4./IV. 1922.) — Prostná mužů ve 4 oddílech, navzájem odlišných, místy originelně řešených, ukázala zdatnost cvičenců i autorů. („Nár. Listy“, 4./IV. 1922.)

Růžena Budínská: „**Rej se světelnými kuželi**“. Předposledním číslem pořadu bylo velice krásné kroužení světelnými kuželi, předvedené cvič. sborem žen. Díváš se na ty kmity, kruhy růžových, zelených, modrých světél, a máš úplný dojem reje světlušek — a kroků, skoků žen je provádějících neslyšíš, ač jsi takřka na dosahu ruky. Toť elegance sama. A ženám také nejlépe cvičení s kuželi přiléhá. („Č. Slovo“, 4./IV. 1922.) — U žen zasluhuji plného uznání zejména Útvarová prostná pro 9 dorostenek a rej se světelnými kuželi pro 5 členek. Prostná překvapují důmyslnými změnami útvarů, rej vyjadřuje veškerý způsob jemného hudebního doprovodu a světelným dojmem plně uspo-

kojuje i diváka odborně posuzujícího. („Věstník Sokolský“, r. 1922, str. 483.)

Alois Chrz: **Práce — Statečnost — Svornost — Vítězství.** (Symbolické skupiny pro muže.) Skupiny členů, pokud umístění množství se týče, byly velmi dobré; myšlenka, doprovázená (je živým slovem, nebyla nová, přece dobře se uplatnila a působila. Očinně při ní užito úryvků z díla Tyršova. („Nár. Listy“, 26./XI. 1923.) — Závěr vystoupení tvořily symbolické skupiny mužů na hesla: Práce, Statečnost, Svornost, Vítězství. Velmi vhodně bylo tu užito velkého množství cvičenců. Nejlépe byla symbolisována práce. Slovní doprovod založen na citátech z Tyrše. („Lid. Nov.“ 26./XI. 1923.) — Nebylo šťastnějšího nápadu, než podnik zakončiti hromadnými skupinami. Byly jedním slovem krásné myšlenkou i sestavením. („Č. Slovo“, 26./XI. 1923.)

A. Škuthanová: **Útvarová prostná pro žákyně.** Cvičení děvčátek zahájilo působivý program, jehož každé číslo bylo novinkou, vzestupem, a také pochvala dokazovala, že úsilí jednoty nuselské bylo plně pochopeno. („Večer“, 26./XI. 1923.) — Útvarová prostná žákyní, postupně v různých útvarech, byla úvodem, který (jistě neúmyslně) naznačil charakteristické prvky prostných cvičení „školy nuselské“; jsou to různostranné a jednostranné pohyby paží napjatých. („Lid. Nov.“, 26./XI. 1923.) — 28 usmívajících se děvčátek zahajuje pořad útvary prostnými. Jednoduchá cvičení, úměrná silám cvičících, proplétaná nenáhlými a pěkně působícími změnami, byla provedena s chutí a plně si zasloužila potlesku, který jim byl odměnou. Krásná hudba Matějovcova dojem předvedených cviků jen zvýšila. („Č. Slovo“, 26./XI. 1923.)

B. Holečková: **Z říše hmyzu.** Opravdu pěkná a pozoruhodná práce. Pěkná ukázka vzorné půlnoční scény šibřinkové, sestavené se skutečným uměleckým vkusem a dokonalou znalostí tělocvičnou. Může býti dobrým příkladem pro všechny podobné pokusy a již proto si zaslouhuje co nejhojnějšího rozšíření. („Věstník Sokolský“, r. 1924, str. 121.) — Po stránce tělocvičné je práce tato krásným vzorem, jednak různého použití cvičebních tvarů naší soustavy, jednak i toho, jak možno myšlenku vyjádřiti pohybem. Vedle toho najdou zde cvičitelé mnoho výborných příkladů, jak ladného uspořádání celku, tak i způsobu, jimiž zaměstnávání jsou všichni, a přece část, myšlenku vyjadřující, nenápadně pozornost upoutává. Doporučujeme vřele. („Cvičitel“, 1924, str. 55.) — Nepřeháníme, nazveme-li tuto scénu unikem na poli kostymního bálovnictví, neboť nešlo jen o masopustní veselí, nýbrž i o ideu vzácné ráže umělecké. („Vinohr. Listy“, roč. 38. čís. 4.) — Již ten osobitý ráz, to ušlechtilé tendenční pojetí jeho svědčí, že scéna jest krokem čistě kulturním, který v rámci ušlechtilého veselí nezapomíná ideálních snah. A což ta vděkuplná hra barev, ty ladné pohyby, plné dokonalé gracie, jež tak zřejmě dokazují, co zmůže výchova na poli krásna! A ta přiléhavá hudba, plná dojemné lyriky, vytrysklé z čistého srdce! Rej poskytuje pohled do přírody a čerpá z ní celou řadu úchvatných zjevů, jež jen lidem čistých srdcí, nezkorumpovaných pudy a vášněmi, mohou býti zjevy. A v tom vidím její kulturní poslání: přiblížit srdce lidské těmto zajímavým divům, kolem nichž člověk mnohdy přejde nevší-

mavě, nemaje pohledu a často ani smyslu pro tajemná dění přírodní. („Naše Zvěsti“, r. 1923, č. 1.)

B. Holečková: **Na nivách Marsu**. Člen předsednictva Č. O. S. a redaktor „Vzletu“ br. Fr. Liska napsal: „Po celou řadu let snaží se jednota vinohradská zvýšiti úroveň svých šibřinek. Od té doby, kdy přemístila je do největšího pražského sálu — do Lucerny — stoupají tyto její podniky od roku k roku myšlenkově i provedením a jsou vzorem ostatním, jak mají vypadati sokolské zábavy. „Ze života hmyzu“ — „V džungli“ — „Na nivách Marsu“ znamenají vzestup, jakým se vinohradské šibřinky braly. Postup ten umožňují jim nejen přední síly umělecké (libretisté, hudební umělci, dekoratéri, navrhovatelé a tvůrci kostýmů, vesměs z řad členstva jednoty), ale v přední řadě obětavé členstvo, jež po řadu večerů podvoluje se tvůrčí duši náčelnice jednoty s. B. Holečkové, která oduševní celek, tvoříc a rozvíjejíc vždy nový a nový přílehavý rej nebyvalé pestrosti a krásy. Je nám opravdu vždy líto, že tolik duševních pokladů a tvůrčí síly v pravém slova smyslu vyplývá se pro jeden — krásný sice, leč rychle mizící večer. Sestra Holečková našla v br. Matějovci rovnocenného spolupracovníka, který krásným uměleckým doprovodem hudebním práci její oživí a vyvrcholí. Letošní scéna „Na nivách Marsu“ překonala vše minulé. Rej překypoval ruchem a hýřil pestrými barvami. Tanec s vavříny, rej hvězdářů s dalekohledy, tanec venkovaneč, zápas rytířů, menuet dvorních dam, cvičení martánského vojska, tanec planet, závěrečný holdovací rej, byly rytmickou akademií, jíž celá šibřinková scéna byla vhodným rámcem. Autoři mohou býti zcela spokojeni. Je jich celá řada: Prof. Šuman (libretista), Matějovec (hudební skladatel), Holečková (autorka a cvičitelka reje); z výtvarných umělců pak bři: Bubeníček, Čutťa, Horník, Naske, Stáfl, Kutta — a s nimi 200 členů a členek, kteří nastudovali a provedli scénu. A že scéna tato zasluhuje tohoto ocenění, patrnó z toho, že mimo šibřinky musila býti opakována na žádost obecnstva ještě čtyřikráte — samostatně, vždy při vyprodaném domě. — Douška: Letos zmiňujeme se zúmyslně o dvojích šibřinkách — říčanských („Z našich pohádek“ s rejem rusa le k jako scénou půlnoční) a vinohradských („Na nivách Marsu“), chtějíce ukázati, jak mají vypadati sokolské šibřinky a co se dá provésti, když se chce a věnuje se přípravě trochu lásky a dobré vůle. („Vzlet“, VSŽ. Středočeské v r. XII. č. 1.—2.).

B. Holečková: **„Polární sen“**. Šibřinky „S.“ vinohr. dne 9. ledna 1926 v Lucerně. Program šibřinek bývá každoročně pestrý a v mysli účastníků zanechává velmi svěží dojmy. Tentokrát půlnoční scéna „Polární sen“ zvláště působila, uchvátila a překvapila. Všichni máme dosud v paměti návštěvu Amundsenovu v Praze v podzim minulého roku a historii jeho smělé letecké eskadry k severnímu pólu, k tomu toužebně ždanému, dosud nedosaženému, stále lákajícímu, nejvyššímu cíli nejsmělejších a nejvytrvalejších borců, jež neleká nepřehledné, všem dohadům se vymykající množství překážek. Ten daleký, čistý, běloukný, nejvyšší cíl, to nedozírné množství překážek jsou též údělem sokolství. Polární vidina se svou svrchovanou lepostí, bílou, čistotou sřítící krásou dosažené mety, jest naším stálým, sokolským snem. Volili jste proto letošní

ský. („Zahraniční Sokol“ r. 1913, č. 2.—3., str. 35. Red. J. B. Zyka.) — Na jedné z povznášejících besed nuselských přednesl člen smíchovských divadel po prvé tuto veršovanou legendu. Nová původní práce, která na besedách sokolských s nadšením byla přijata a záhy v pořadech sokolských zábav zdomácněla. Proto s radostí vítáme její knižní vydání, které opatřeno roztomilými obrázky Horníkovými, zajistě se dočká několika vydání. Zasluguje toho plnou měrou. („Sokolské Besedy“ r. 1913, str. 138. Red. R. Novák.)

Pochodové písně národní i sokolské počali vydávati v Nuslích, vytknuvše si za cíl uplatnění v nejširších vrstvách lidových zapomínanou krásnou píseň národní. Cena několik haléřů za kus, obsahující vždy dvě až tři písně, umožňuje náhradu jarmarečních krvákových písniček a dvojsmyslných kupletů jarou a čistou poesii lidovou, již bráníti je jistě jednou ze sokolských povinností. Vítáme s radostí tento záslužný čin a upozorňujeme důtklivě všechny jednoty, aby hojnými objednávkami ujal se dobré věci, uplatňující ji při pořádání zábav sokolských i jiných spolků národních. Úprava písní pro dva hlasy od hudebního skladatele a pedagoga přijata bude zajistě vlídně i znalci hudebníky. Rozdávání písniček dorostencům považují za zvláště vhodné v době, kdy vlivy cizácké, podporované žel i předními ústavy divadelními, zavádějí i do řad mládeže popěvky hudebně i literárně bezcenné v národě, jenž svou svéráznou hudbou proslul ve všem světě vzděláném. Stýskáme-li si na nedostatek levného vydání písní národních, abychom užiti mohli ho při cvičeních pochodových, výletech, domácích zábavách, podnik nuselský odstraňuje stesky tyto, neboť i členstvo nejchudší snadno si může opatřiti pěknou tuto sbírku písní dosud vydaných. Hojně objednávky umožní zajistě další rychlé pokračování. („Věstník Sokolský“, r. 1913, str. 361. K. Domorázek.)

SLEVY.

**Při odvolání se na tento seznam poskytujeme
následující slevy:**

Při objednávce přes	50 Kč	sleva	5%
„ „ „	100 Kč	„	10%
„ „ „	150 Kč	„	15%
„ „ „	200 Kč	„	20%

**Upozorňujeme na výhodné použití těchto
slev při doplňování knihoven.**

**Adresa objednávek: „BESEDNÍ POŘADY“,
Praha-Nusle II., Benešova tř. č. 76 n.**

DĚJE JEDNOTLIVÝCH SCÉN ŠIBŘINKOVÝCH.

Z říše hmyzu. Začíná se dobou rozpuku, kdy horské bystřiny spěchají do procitlých údolí, kde vypravují žlutým petrklíčům a bílým sasankám, že se Vesna blíží. Přichází cvrček-klarinetista, za ním poskakují ostatní cvrčkové, mající své nástroje hudební na zádech. Usednou na mez a počnou laditi své nástroje; ladění přechází v jarní píseň, vždyť se zvolna blíží pestrobarevný zástup květů: pampeliška, sasanka, planá růže, petrklíč, kopretina, chrpa, vlčí mák, čekačka a tančí v tichém odevzdání svoji gavoita. Barevný rej jejich zvábí roj bělásků a žlutásků, kteří po nich sladkým valčíkem vzdávají hold slunci. Za nimi babočky rozvinují sametová křídla svá, poté dovádíví otakárkové v hlučném reji chlubí se svojí barevnou nádherou. Jejich tanec přivábí nazpět babočky, které zatím s ostatními motýli, přeletující s květinou na květinu, laškují spolu a opájejí se vůní půvabných květů. Společný rej rozvíří skvělou harmonii barev a tónů jarního dne, znenáhla usínajícího. Nastává letní večer. Ticho snáší se nad krajem, jen švitor ptačí rozvlní chvílemi tajuplnou tiš. Znavení motýli prchají fialovým stínům večera a v objetí usínají v růžových vzpomínkách jarního dne. Z lesní šeri vystupují rudohlavé muchomůrky, ze stínů korun vylétají mury, za nimi zelené vázky nastupují rej a po nich svatojanské mušky světélkují hlubokým šerem. Tklivý valčík jepic dojíímá svým tichým smutkem, svou kratičkou touhou po světle. Přichází podzim. V korunách rdí se růžová líčka dozrálého ovoce. Vosy a čmeláci živým kvapíkem oslavují sladké body své. Ale je to poslední projev života. Příroda tichne a zmírá. Šediví pavouci oprádaí vše mlčky svými síťemi. Zatím v lůně matky klíčí nový život. Na zlatém voze přijíždí Vesna, nové mládí tvorstva všeho a strhnuvši svůj šedý obal, vylétá jako svěží a krásný — motýlek. V hlučném reji oslavují všichni příchod nového života.

V džungli. Vlahá noc v tropické džungli chýlí se ke konci. Dravci, spokojení úspěchy dnešní noci, zalezli do svých doupat. Trvajícího dosud temna použije houf opic, seskáčí se stromů a oddají se laškování, pouze opicímu národu vlastnímu. Na východě objeví se prvá ranní zofe, věštící nastávající den. Opice ustávají ve hrách a prchají do úkrytů. Paprsky slunečními probuzené orchideje přivábí svou opojnou vůní hejno pestrých papoušků i různobarevných motýlů, kteří radost svoji z nového dne projeví její dovádívými reji. Zlákání jásotem, přilétají kolibříci s rajkami a připojují se k veselícím se druhům. Opicí národ, který pozoroval z úkrytu tuto radost ze života, náhlým vpádem přeruší reje, rozežene opeřence, opanuje pole a oddá se tanci po svém způsobu. V tom zjeví se modrá rajka — miláček džungle. Divý tanec ustane, vše ztichne a přihlíží ladným pohybům tančící rajky. Pouze opicák-šašek odváží se napodobiti pitvorným způsobem tanec. Ostatní rajky, zlákány modrou rajkou, zúčastní se rovněž tance a svedou ostatní diváky, aby společným vířením projevili radost nad krásou své kouzlem opředené domoviny. Když veselí vyvrcholilo, nestálý opicí národ opět náhle přerušuje bujnou zábavu, tančící všichni prchají, pouze modrá rajka jim uniká a po

vítězném odchodu opic loučí se s usínajícími orchidejemi, až sama též unavena usne. Vycházející měsíc svým stříbrným svitem uspává tiše šeptající les a opět vláhá noc, plná kouzel a bájí, ovívá svojí měkkou náručí tropickou džungli...

Na nivách Marsu. V paláci Martově koná se slavnost na uvítání přiblížení se Země k Marsu. Za červené záře vystoupí herold, který prologem oznámí shromážděnému lidu program slavnosti. Po prologu vejde Martův průvod: V čele heroldi se zlatými troubami, za nimi Musy, Mars v plné zbroji na zlatém voze, taženém dvěma měsíci, se skupinou svých bojovníků, za ním dvorní dámy, posléze lid Martanský (venkovanky). Vše se chystá k oslavě chvíle, kdy se Země přiblíží Marsu. Slavnost zahájena je tancem Mus, po nich následuje tanec hvězdářů, polka venkovanek, zápas rytířů, menuet dvorních dam a cvičení martanského vojska. Planetární soustavu sluneční znázorňuje tanec osmi planet: Merkuru, Venuše, Země, Marsu, Jupitera, Saturna, Urana, Neptuna. Astronom, pozorující dalekohledem Vesmír, dává znamení, že se Země blíží. Marťané usedají, hudba tichne, astronom veršem pronáší své pozorování. Lid vstává, pozdravuje Zemi i Pozemšťany živou rejí, po které průvodem odchází.

Polární sen. Tam kdesi na severu, v říši Bílé Smrti, uvázla loď výpravy k severní točně. Po nesmírných útrapách ocitli se plavci v kraji za polárním kruhem, ale steré námahy a překážky nezdolaly jejich mužnou odvahu a neumenšují nikterak sílu a vzlet jejich ducha. Vesele rozbíjejí tábor na ledových pláních a zpěvem a tancem kolem ohně oslavují svatost svého ideálu. Znavení uléhají ke spánku a v horečném snu ožívuje pustý kraj kolem nich. Ledová medvědi vylézají ze svých doupat a v údivu vítají nevidané hosty. Obrovští rackové poletují nad ledovými krami a provádějí ladné produkce svého letu. Ale i mrtvé předměty nabývají života. Sněhové koule baví se púvabnou hrou svých tanců a průsvitné rampouchy ožívují v šeru polární noci. Sněhové vločky vpádají v jejich rej a v skotačivém tanci pokrývají vše bílým násypem. Vítr se zvedá. Vločky houstnou a polární bouře rozpoutává svou živelnou hrůzu. Šílený tanec závějí zmítá vším krajem. Bouře se znenáhla klidní, vítr uléhá a nad obzor vystupuje polární slunce ve své rudé nádheře. Pak první hvězdy vedou svůj třípytivý tanec, po němž skvělá Polárka vystupuje ve svém majestátu, přijímajíc ode všech hold své krásy a velebnému půvabu. Plavci procitají. Čarovná vidina ztrácí se v mlhách skutečna, ale je vzpruhou k novému úsilí a novým bojem: „Za vidin stopou zářivou nechť plachty výš se pnou a dmou! Haló! Haló! Jen dál a dál, kde svatým ohněm plane ideál!“

Slet v pekle. Úvod. Při objevení Ameriky nalezeny na půdě nynějšího Mexika trosky dávné kultury — kultury Aztéků. Jejich vlast kvetla kdysi plným životem, zdravým a silným — jako Hellada, dokud tělesná cvičení udržovala neumírající svěžest pro všecken projev životní. V těch dobách shromažďoval se národ Aztécký ke svým olympiím do Aztéziapole a tam před očima jeho o prostý věnec vavřínový závodili, kdož byli výkvětem Aztézie. — Když pak nákaza rozmarilosti uvrhla Aztéky v područí, dobyvatele, tělesná cvičení měla povznést opět hodnotu národa a zprostiti Aztézii posléze i jha. Osnovy intrik protj svobodě Aztézie (Čechie) osvětlí rušný děj v podsvětí.

- Prof. Ant. Kolovrátek: **Blaničtí rytíři. Tělocvičná hra pro žáky.** Kč 4.—.
- K. Kordík: **Prostná pro 6 žáků a prostná pro 10 žáků.** Kč 5.—.
- Jan Kutina: **Beseda tělocvičných rejí a skupin.** (12 cvičebních čísel pro oboje žactvo, dorost a členstvo.) IV. vydání. Kč 16.—.
- **Cvičení společná s kopími.** Pro veř. cvičení nebo zvl. vystoupení (dorostenců neb členů) okrskových neb župních celků. Kč 14.—.
- **Dů Valaši, dů...** Žertovná hra rejová se zpěvem. Pro žáky. Kč 5.—.
- **Rej andilků.** Pro 8 žákyn. S 32 půdorysy. — Rej sněžných skřítků. Pro 6 žáků a 6 žákyn. S 32 půdorysy. Kč 8.—.
- **Rej s guirlandou.** Pro 6 borců. S 9 půdor. a 2 obraz. tab. Kč 6.—.
- **Rej kopiníků.** (Pro 12 dorostenců neb členů.) S 48 půd. Kč 10.—.
- **Rej poklusová s vložkou valčíkovou.** (Rej rusalek.) Pro 8 cvičenek (členek neb dorostenek). S 50 půdorysy. III. vyd. Kč 4.50.
- **Rej s guirlandou.** Pro 15 členek neb dorost. S 16 půdor. Kč 6.—.
- **Rej taneční.** (Sátečková.) Pro 6 cvičenek. 16 obr. III. vyd. Kč 8.—.
- **Útvarová prostná pro 9 dorostenek.** S prvky orientálních tanců. Kč 6.—.
- Fr. Lachman: **Naše písně. Tělocvičná scéna se zpěvy.** Pro žáky. — **Útvarová prostná pro žáky.** Kč 5.—.
- M. Liptovský: **Sírotek.** (Elegie z doby světové války.) Vzpomínková scéna prostonárodní se zpěvy a tanci. S 6 tab. obrazů scén. Kč 7.—.
- **Slet v pekle.** Scéna se zpěvy a tanci čertů a čertic. II. vyd. Kč 4.—.
- **V boj za naše hory!** Scéna se zpěvy a tanci vlů a skřítků. II. vyd. Kč 4.—.
- Prof. Emil Loubal: **Dvanáct rejových tanečků.** Pro žákyně. Kč 9.—.
- **Půvaby roku.** Pro 13 dospělejších žákyn neb dorostenek. Kč 8.—.
- Božena Němcová: **České hry dětské.** Kč 4.—.
- A. Očenášek: **Rytmické hry dětské.** Díl I. S 11 fot. a 45 kresbami. Kč 8.—.
- **Rytmický valčík č. 2.** Pro sólovou cvičenku, dvojici, trojici, čtveřici nebo sedmici. S 26 kresbami. Kč 4.—.
- **Rytmický valčík č. 3.** S 55 kresbami V. Pergla. Kč 4.—.
- **Rytmický valčík č. 4.** S 32 kresbami V. Pergla. Kč 4.—.
- A. Očenášek-B. Holečková: **Polednice, Obžinky a jiné rytmičné výjevy.** (Ze sletové scény „Kde domov můj?“) Kč
- Jos. Regner-Jan. Tomáš-K. Oselka: **Spol. cviř. pro žactvo a dorost.** Kč 7.—.
- J. Roch-V. Černovský-B. Hovorka: **Čtvera prostná Sokola rokycanského.** Pro muže, dorostence a žáky. Kč 6.—.
- O. Slavíček: **„Malý kouzelník“ nebo „Král Lávra“.** Divadelně upravená báseň K. Havlíčka-Borovského pro 9—10 žáků. **Sedláček a selka.** Výstup pro žáka a žákyně s recit. zpěvem a cvičením. Kč 4.—.
- St. Štuna: **Tělocvik mládeže se zpěvem.** Kč 18.—.
- Fr. Sušil: **Moravské národní hry a obyčeje.** Kč 11.—.
- M. Seřnová: **Cvičení na 2 kladínách.** Pro 14 dorostenek. Kč 4.—.
- A. Škuthanová: **Útvarová prostná pro žákyně.** Se 6 půd. Kč 4.—.
- Prof. Jaromír Šmejkal: **Budulíněk — Kobližek na vandru — Řípka.** Tři žertovné pohádky veršem v tělocvičné úpravě pro žáky. Kč 5.—.
- Jos. Vais: **Spol. cvičení žáků s pákami a žákyn s obručemi.** — **Společná cvičení žáků s tyčemi.** Pro akad. i veř. cvičení. Se 4 půd. Kč 4.—.
- Jaroslav Vodička: **Devítice.** Pro žáky. Kč 4.—.
- Zdenka Zachová: **Cvičení se světelnými kuželi-lampionky.** Pro 9 členek. S 3 půdorysy. — **Cvičení s tyčemi.** Pro 10 členek. Kč 5.—.
- Zd. Zachová a L. Vřešťalová: **Cvičení s kuželi k oslavě šedesátiletého trvání „Sokola Pražského“.** Kč 4.—.
- Univ. prof. dr. Čeněk Zíbrt: **„Československý národopisný rok“.** Prostonárodní výjevy pro jistě i venek. I.—V. (Mikuláš, Vánoce, Masopust, Obžinky, Posvícení.) Svazky po 6—10 Kč.

Klavírní doprovody:

- Prof. Al. Beňa: **Cvičení s čapkami.** Kč 8.—
 — **Tanec Beduinů.** Kč 4.—
 Dr. Bláha-Stolz-Uttl: **Troje prostná dorostenců Sok. Praž.** Kč 10.—
 Em. Jaňour: **Čtvera prostná Sokola rokycanského.** Kč 14.—
 R. Mašek: „**Různosti**“ dorostenců **Sokola Pražského.** Kč 4.—
 K. Matějovec: **Cvičení s kuželi cvič. sboru žen Sok. Praž.** Kč 8.—
 — **Cvičení se světelnými kuželi-lampionky.** — **Cvičení s tyčemi.** Kč 12.—
 — **Čtyři klavírní doprovody.** Obsah: Útvar. prostná pro 6 mužů (Dr. Klinger). — Útvar. prostná pro žákyně (Škuthanová). — Cvič. na 2 klad. pro dorostenky (Sefrnová). — Cvič. s dl. tyč. pro ženy. Kč 14.—
 — **Devítice mužů.** (Jetmar). — **Cvičení se šavlí.** (Havel). Kč 8.—
 — **Devítice žactva Sok. Pr.** (Vodička). Kč 6.—
 — **Kde domov můj?** Sletová scéna. (Očenášek-Holečková). Kč 30.—
 — **Lesklé tyče. Rytmický valčík. Hry s míčem. Zdobená švihadla.** Kč 30.
 — **Na nívách Marsu.** (Obsažený „Tanec Mus“ též co klav. doprovod k Očenáškovu Rytmickému valčíku č. 2.) Kč 35.— (Ork. mat. se zapůjčí.)
 — **Pět klavírních doprovodů.** (1. Cvičení s věnečky. 2. Cvičení se švihadly. 3. Cvičení s kuželi. 4. Tanec loutek. 5. Prostná.) Kč 25.—
 — **Polární sen.** Kč 30.— (Orkestr. materiál se za poplatek zapůjčí.)
 — **Prostná s hrami.** Kč 6.—
 — **Rytmické hry dětské.** Díl I. Kč 14.—
 — **Světový kongres Společnosti národů.** Kč 40.— (Orkestr. materiál se za poplatek zapůjčí.)
 — **Šest klavírních doprovodů.** Obsah: Hra s panenkami (Kadeřábková). — Cvič. pro žákyně na 2 kladin. Kadeřábková). — Sněhurky (Kadeřáb.). — Útvar. prost. pro 8 mužů (Dr. Klinger-Kadeřábek-Novák). — Útvar. prost. pro 9 dorostenek (Kutina). — Rej se světél. kuželi (Budínská). Kč 30.—
 — **Tři klavírní doprovody.** Obsah: Cvič. s vlnkou (B. Holečková). — Cvič. se závoji (Holečková). — Cvič. s tyč. pro žákyně (B. Holečková). Kč 16.
 — **V Džungli.** Kč 22.— (Orkestr. dopr. se za poplatek zapůjčí.)
 — **Z říše hmyzu.** Kč 20.— (Orkestr. dopr. se za poplatek zapůjčí.)
 — **Zimní pohádka lesa.** Kč 12.—
 K. Pospíšil: **Nocturno.** K „Reji poklusové“ (J. Kutina). Kč 10.—
 — **Klavírní doprovod k „Rej. prostným v kruhu“** (R. Budínská). Kč 6.—
 — **Klavírní doprovod k „Rytmické reji sedmý“** (od R. Budínské). Kč 8.—
 — **Troubili nám vesele.** K „Reji taneční“ (J. Kutina). Kč 8.—
 G. Roob: „**Dů Valaši, dů...**“ Klav. doprovod ke hře J. Kutiny. Kč 6.—
 — **Klav. doprovody.** Dílo obsahuje klav. dopr. ke Kutinově „Besedě tělocv. reji a skup.“ (9 skladeb), k „Reji s tamburinami“ (Budínská), k „Reji s kuželi“ (Budínská), ke „Cvič. spol. s kopím“ (Kutina) ke Kadeř. „Symbol. prost.“ a „Cvič. s tyč.“ a Kordík. „Prost. pro 6 a 10 žáků“. Kč 30.
 — „**Naše písně.**“ — Společ. cvičení s pákami a obručemi. Kč 14.—
 — „**Pomlázka.**“ Kč 12.—
 — **Šírotek.** Obsah. též klav. dopr. k „Reji andálků“ a k „Reji sněžn. skřít.“ dále k rejím „Pieta“ a „Apotheosa“. Kč 46. (Ork. dopr. se za popl. zap.)
 — **Vstupní pochody.** Č. 1. mužů, č. 2. cv. sb. mužů, č. 3. žen, č. 4. c. sb. žen, č. 5. dorostenců, č. 6. dorostenek, č. 7. žáků, č. 8. žáky
 Cena jednotlivých čísel Kč 4.—
 — **Vstupní pochod č. 1.** Též co klav. dopr. k „Reji diskobolů“.
 — **Vstupní pochod č. 5.** Též co klav. dopr. k „Reji kopiniků“.
 — **Vstupní pochod č. 6.** Též co klav. dopr. k „Reji s guirlandou“.
 Cyril Slezáček: **Blaničtí rytíři.** (Ke hře od prof. Kolovrátky.) Kč 16.—

TISKL KALINA A DOLENSKÝ, PRAHA II.

Novinová sazba povolena ředit. pošt a telegr. č. 150.740-VI, 1916.